

DEN danske
STJERNE
August 1977
126. årgang · Nummer 8

DEN *danske* STJERNE

Organ for JESU KRISTI KIRKE
AF SIDSTE DAGES HELLIGE

August 1977
126. årgang · Nummer 8

Tryk
Paul Giese KG, Offenbach/Main

Korrespondenter
Københavns Stav:

Den danske Mission:

Abonnement
Tegnes gennem wards/grensrepræsentanten: 12 numre dkr. 42,00
Nævnte priser er incl. moms og porto.
Betaling over giro 3120988 til Distributions Centret, Smedevangen 9, 3540 Lynge.
United States and Canada: $ 8.00 (surface mail)

Disse raderinger af indgraveringer, som Frederick Catherwood har lavet, sås første gang i hans bog, **Views of Ancient Monuments in Central America, Chiapas and Yucatan,** som blev udgivet i 1844. Catherwood, en engelsk arkitekt og opdagelsesrejsende, ledsagede John Lloyd Stephens til Mellemamerika i 1839. (Se artiklen andet sted i bladet) De opdagede sammen mange gamle mayaruiner.

På forsiden: Ornamenter over hovedindgangen til Casa del Gobernador, Uxmal.

På bagsiden: Afgudsbillede fra Copan.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Budskab fra Det øverste Præsidentskab

De falske guder, som vi tilbeder

Af præsident SPENCER W. KIMBALL

Jeg har hørt, at lugtesansen er den af vore fysiske sanser, som er tættest forbundet med hukommelsen. Hvis dette er sandt, forklarer det nok den dejlige følelse, som kommer over mig de morgener, hvor jeg et øjeblik kan gå udenfor og indånde de varme og behagelige dufte, som jeg gennem årene er begyndt at sætte i forbindelse med den gode jords muld og plantevækst.

Af og til, når det rette øjeblik indtræffer, bringer en bestemt duft – måske blot duften af grønt græs eller en krydret duft, som vinden har bragt med sig – mig tilbage til min ungdom i Arizona. Landet her var tørt, men beslutsomme landmænd havde været i stand til at gøre det frugtbart.

Vi arbejdede med jorden og kvæget i al slags vejr, og når vi skulle rejse nogen steder, foregik det som regel på hesteryg eller i åbne vogne. Jeg plejede at løbe med vindens hast sammen med mine søskende gennem frugtplantagerne ned ad de støvede stier, forbi rækker af majs, røde tomater, løg og græskar. På grund af alt dette er det nok naturligt at mene, at vi dengang var nærmere knyttet til naturen.

For nogen tid siden var jeg tilfældigvis udenfor en tidlig eftermiddag, da store, sorte skyer trak op til torden; og da store regndråber begyndte at tromme mod den støvede jord med tiltagende hastighed, mindenes jeg de sommereftermiddage i min barndom, hvor vældige tordenskyer samlede sig over bjergene og bragte den kærkomne regn til dalens tørstige muld. Vi børn skyndte os at løbe i læ, og mens lynene dansede rundt omkring, sad vi med store øjne og kiggede på dem og forundredes over regnens stadig tiltagende styrke. Bagefter var luften ren og kølig og fyldt med søde dufte fra jorden, træerne og havens planter.

På nogle af disse aftener for så længe siden trak jeg ved solnedgang køerne hjem. Somme tider standsede jeg op ved en gammel, træt hegnspæl, og mens jeg bare stod helt stille i det afdæmpede lys og med duften af solsikker rundt omkring mig, kunne jeg spørge mig selv: „Hvis du skulle skabe en verden, hvordan ville den så se ud?" Nu synes svaret at komme helt naturligt: „Akkurat ligesom denne her." Så da jeg den dag stod og iagttog tordenvejret, følte jeg- og det føler jeg også nu – at vi befinder os på en forunderlig jord.

Men selv om det var en dag med så mange behagelige minder, sneg noget andet sig alligevel ind i mine tanker. De mørke og truende skyer, som hang så lavt over dalen, syntes næsten at tvinge mine tanker tilbage til noget, som brødrene i mange år har bekymret sig over – ja, noget, som Herrens udvalgte profeter siden verdens begyndelse har måttet beskæftige sig med. Jeg taler om den almindelige tilstand af fordæv, som verden synes at befinde sig i; det er en farlig tid, som vil få afgørende betydning for os. Når jeg tænker på det, blievr jeg mindet om den grundregel, at den, som har fået meget givet, af ham skal man kræve meget. (Luk. 12:48)

Herren gav os en meget smuk verden, og til gengæld forventer han, at vi er retfærdige og adlyder hans befalinger. Men når jeg tager et overblik over, hvad denne jords befolkning yder i sammenligning med, hvad der forventes af den, så bliver jeg forfærdet. Ondskaben synes at tage overhånd. Ødelæggeren forstår at benytte den tid, hvor han endnu har stor magt. Det onde er ved at opsluge os som en stor bølge, og vi føler, at vi i sandhed lever under lignende omstændigheder som i Noas dage før syndfloden.

Igennem årene har jeg rejst meget på grund af forskellige opgaver, og når jeg kører forbi smukke landskaber eller flyver over jordklodens vidsstrakte og storslåede flader, sammenligner jeg disse skønne ting med menneskenes mørke og onde gerninger, og jeg får en følelse af, at den gode jord næppe kan udholde det meget længere. Jeg tænker på dengang, da Enok hørte jorden klage og sige: „Ve, ve mig, menneskenes moder; jeg er i pine, jeg er træt på grund af mine børns ugudelighed! Når skal jeg hvile og

Spencer W. Kimball

blive renset for den urenhed, som er udgået fra mig?" (Moses 7:48)

Brødrene taler konstant imod det, som er utåleligt i Herrens øjne: imod forurening af sjæl, legeme og omgivelser; imod vulgaritet, tyveri, løgn, stolthed og blasfemi; imod utugt, hor, homosexualitet og al anden misbrug af den hellige skaberevne; imod mord og alt, som er lig det; imod alle former for vanhelligelse.

Det forbavser mig, at det er nødvendigt at tale sådan til et så velsignet folk. Det er næsten utroligt, at sådanne ting kan finde sted selv blandt de hellige, for de er jo i besiddelse af mange af Åndens gaver; og de har kundskab, som sætter evighederne i det rette perspektiv, og de kender vejen til evigt liv.

Men desværre ser vi, at fordi folk kender vejen, betyder det ikke nødvendigvis, at de følger den, og mange har ikke været i stand til at fortsætte i tro. De har på den ene eller den anden måde givet efter for Satans og hans tjeneres fristelser og har sluttet sig til dem, som er af „verden", i en stadig tiltagende afgudsdyrkelse.

Jeg bruger med vilje ordet *afgudsdyrkelse.* Som jeg studerer de gamle skrifter, bliver jeg mere og mere overbevist om, at det har betydning, at budet: „Du må ikke have andre guder end mig" er det første af de ti bud.

Kun få mennesker har med fuldt overlæg valgt at fornægte Gud og hans velsignelser. Vi lærer snarere fra skrifterne, at fordi udøvelsen af tro altid har forekommet vanskeligere end det at stole på ting, som var lige for hånden, har det kødelige menneske været tilbøjelig til at overføre sin tro på Gud til materielle ting. Når mennesker derfor i alle tidsaldre er bukket under for Satans magt og har mistet troen, har de i stedet for sat deres håb til en „arms styrke" (L. & P. 1:19) og til „guder af sølv, guld, kobber og jern, træ og sten, som hverken kan se eller høre eller fatte" (Dan. 5:23) — d.v.s. til afguder. Dette er et fremherskende emne i Det gamle Testamente. Det, som et menneske sætter al sin lid til, bliver hans gud; og hvis det viser sig, at hans gud *ikke* er Israels sande og levende Gud, så dyrker denne mand afguder.

Det er min faste overbevisning, at når vi læser skrifterne og prøver på at „anvend(e) dem på (os) selv", som Nephi forslog (1. Ne. 19:24), vil vi opdage mange paralleller mellem den gamle tilbedelse af udskårne billeder og vore egne adfærdsmønstre.

Herren har velsignet os som et folk med en velstand, som aldrig har set sin lige. De midler, som er blevet anbragt i vor magt, er gode og nødvendige for vort arbejde her på jorden. Men jeg er bange for, at mange af os har fået overflod af flokke og hjorde, land, stalde og rigdomme og er begyndt at tilbede dem som falske guder, og de har fået magt over os. Har vi flere af disse guder, end vor tro kan holde til? Mange mennesker tilbringer det meste af deres liv på at tjene deres eget jeg. De arbejder for at skaffe sig penge, aktier og obligationer, investeringer, ejendomme kreditkort, møbler og lignende for at sikre sig økonomisk til et langt og lykkeligt liv (håber de). Glemt er den kendsgerning, at det er vor opgave at bruge disse mange midler i vore familier og kvorummer på at opbygge Guds rige — at fremme

MANDEN DER IKKE VILLE GIVE

Jeg erindrer en mand, som sammen med sin familie emigrerede til dette land med økonomisk hjælp fra Perpetual Emigration Fund, Han ville ellers ikke have haft penge nok til at emigrere for. Efter at han havde været her en kort tid, kom wardets lærere til ham og bad ham yde et bidrag, og han kom med en ussel undskyldning. Han sagde: „Mit hjerte er med jer; jeg ville ved Herren ønske, at jeg kunne hjælpe jer. Jeg ville med glæde gøre det, men jeg kan simpelthen ikke! Jeg er en fattig mand."
Årene gik og han blev rig. De selv samme lærere kom igen til ham og bad ham yde et bidrag og han afslog. De gjorde ham opmærksom på, hvad han havde sagt for flere år siden og han svarede: „Ja, dengang havde jeg ønsket; jeg ønskede at hjælpe jer; min ånd var med jer, men jeg havde ikke midlerne. I dag har jeg midlerne, men jeg har ikke ønsket . . . "

Denne mand, som ikke ville yde et bidrag, selv om han i rigt mål var i stand dertil, faldt til sidst fra kirken, og det samme gjorde næsten hele hans familie, som han tog med sig til Utah. Han ville sandsynligvis have været en fattig mand i sit gamle land, havde det ikke været for kirkens missionærer og den hjælp, som han fik gennem Perpetual Emigration Fund. Evangeliet førte ham hertil og han udviklede sig til at blive en økonomisk velstående mand, men han mistede sin tro og størstedelen af hans familie mistede deres tro, fordi deres hjerter var de verdslige ting hengivne i stedet for de ting, der hører Gud til. (Heber J. Grant: „A Guide to Unselfishness", Improvement Era 41:585 [okt. 1938])
Fra Seminar/hjemmestudium:
„Kirkens historie, 8. del"
Bruce R. McConkie

missionær- tempel- og genealogi arbejdet; at opdrage vore børn til at blive nyttige tjenere for Herren; at velsigne andre på alle måder, så de også kan bære frugt. I stedet for anvender vi disse velsignelser på at tilfredsstille vore egne ønsker, og som Moroni sagde: „smykker (os) med det, som ikke har noget liv, og lader dog de hungrige, nødlidende, nøgne og syge og bekymrede gå forbi (os) uden at skænke dem nogen tanke." (Mormon 8:39)
Herren har selv sagt i vore dage: „De søger ikke Herren for at indføre hans retfærdighed, men enhver vandrer på sin egen vej og efter sin egen guds billede, hvis billede er i verdens lignelse, og *hvis væsen er en afguds væsen,* som bliver gammelt og skal forgå i Babylon, ja, Babylon den store, der skal falde." (L. & P. 1:16)
En mand, som jeg kender, blev kaldet til en stilling i kirken, men han følte ikke at han kunne sige ja, fordi hans investeringer krævede mere opmærksomhed og mere tid, end han var villig til at ofre for Herren. Han forlod Herrens tjeneste for at søge efter mammon, og i dag er han millionær. Men for nylig fandt jeg ud af noget interessant. Hvis en mand ejer guld til en værdi af en million dollars, så ejer han ca. 1/27 milliard af alt det guld, som alene findes i den tynde jordskorpe. Det er en så lille del, at den menneskelige forstand ikke kan fatte det. Men det er ikke alt: Herren, som skabte jorden og har magt over den, skabte også mange andre verdener, ja „utallige verdener" (Moses 1:33); og da Moses modtog den ed og pagt, som hører præstedømmet til, fik han løfte fra Kristus „om alt det, som min Fader har" (L. & P. 33—44). At tilsidesætte alle disse store velsignelser blot for en guldkiste og en følelse af økonomisk sikkerhed, er en fejlbedømmelse, som vil få kolossale følger. Det er sørgeligt og ynkværdigt at tænke sig, at det menneske vil nøjes med så lidt; sjæle er dog af langt større værdi.
En ung mand, som blev kaldet til at gå på mission, svarede, at han ikke havde megen talent for den slags. Han var god til at holde sin flotte nye bil i tip-top stand. Han nød følelsen af magt og fart, og når han sad ved rattet, gav den stadige bevægelse ham den illusion, at han virkelig var på vej fremad.
Hans far havde hele tiden været tilfreds med at sige: „Han kan lide at bruge sine hænder. Det er godt nok for ham."
Godt nok for Guds søn? Denne unge mand forstod ikke, at den kraft, som hans bil er i besiddelse af, er så uendelig lille sammenlignet med havets eller solens kraft; og der er mange sole, som alle kontrolleres af loven og af præstedømmet i sidste instans — en præstedømmemagt, som han kunne have udviklet ved at tjene Herren. Han tog til takke med en ynkværdig erstatning, en sammensætning af stål og gummi og skinnende krom.
Et ældre par holdt op med at arbejde og trak sig samtidig tilbage fra kirken. De købte en campingvogn, frasagde sig alle forpligtelser og tog ud for at se verden og bruge den smule, som de havde samlet sig, for blot at nyde resten af deres dage. De havde ikke tid til templet eller til at gøre genealogisk arbejde eller til at udføre en mission. Han mistede forbindelsen med højpræsternes kvorum og var ikke hjemme længe nok ad gangen til at skrive sin personlige historie. Grenen havde hårdt brug for deres erfaring og

lederskab, men de stillede sig ikke til rådighed; de var ikke i stand til at „holde ud til enden".

Jeg kommer til at tænke på en artikel, som jeg læste for nogle år siden. Den fortalte om en gruppe mænd, som var taget til junglen for at fange aber. De forsøgte på forskellige måder at fange aberne og prøvede også med net. Men da de fandt ud af, at nettene kunne beskadige sådanne små væsener, fandt de endelig frem til en genial løsning. De lavede en masse små kasser, og i toppen af dem borede de et hul, der lige var stort nok til, at en abe kunne stikke sin hånd ind igennem det. Så satte de kasserne under træerne, og indeni dem lagde de en bestemt slags nødder, som aberne holdt særlig meget af.

Når mændene gik, kom aberne ned fra træerne for at undersøge kasserne. Da de fandt ud af, at der var nødder indeni, stak de hånden ind for at få fat i dem. Men når en abe prøvede at trække hånden med nødden ud igen, kunne den ikke, for den lille knyttede hånd med nødden indeni var for stor. På dette tidspunkt kom mændene ud fra underskoven for at tage aberne til fange; og nu skete der noget mærkeligt: Når aberne så mændene, begyndte de at skrige og slå om sig for at komme væk; men selv om det ville have været så let som ingenting at give slip på nødden, så de kunne trække hånden til sig og flygte, gjorde de det ikke. Mændene havde intet besvær med at tage dem til fange.

Mennesker har det ofte på samme måde; de har sådan et fast greb om ting, som er af denne verden — det, som er telestialt — at selv den mest indtrængende opfordring eller tegn på krisesituation ikke kan overtale dem til at opgive det til fordel for det, som er celestialt. Satan har intet besvær med at få dem i sit greb. Hvis vi insisterer på at bruge al vor tid og alle vore midler på at bygge os et verdsligt kongerige, så er det nøjagtigt, hvad vi får.

Til trods for den nydelse, vi finder i at betragte os selv som moderne, og den tendens vi har til at tro, at mennesker aldrig før har været så kultiverede, som vi er — til trods for alt dette er vi i det store og hele et afgudsdyrkende folk — en tilstand, som er afskyelig i Herrens øjne.

Vi er et krigerisk folk, der let lader os distrahere i vor opgave med at forberede os til Herrens komme. Når der dukker fjender op, bruger vi uhyre summer på at fremstille guder af sten og stål — skibe, flyvemaskiner, våben, befæstninger — og er afhængige af dem til vor beskyttelse og befrielse. Når vi føler os truet, stiller vi os på fjendens side i stedet for at være for Guds rige. Vi oplærer en mand i krigskunst og kalder ham en patriot, og således forfalsker vi på Satans måde sand patriotisme og fordærver Frelserens lære:

„Elsk jeres fjender, velsign dem, som forbander jer, gør godt imod dem, der hader jer og bed for dem, som forfølger jer,

Så I må vorde jeres himmelske Faders børn." (Matt. 5:44—45)

Vi glemmer, at hvis vi er retfærdige, vil Herren enten ikke lade vore fjender komme over os — og dette er et særligt løfte til indbyggerne i Amerika (se 2. Ne. 1:7) — eller han vil kæmpe vore kampe for os (2. Mos. 14:14; L. & P. 98:37, for blot at nævne et par af de mange henvisninger).

Dette er han i stand til at gøre, for som han sagde, da han blev forrådt: „Mener du, at jeg ikke kan bede min Fader, så han med det samme sender mig mere en tolv legioner engle?" (Matt. 26:53) Vi kan forstille os, hvor frygtindgydende disse soldater ville være. Kong Josafat og hans folk blev befriet af en sådan hær (se 2. Krøn. 20), og da Elisas liv var i fare, trøstede han sin tjener med disse ord: „Frygt ikke, thi de, der er med os, er flere end de, der er med dem!" (2. Kong. 6:13) Så åbnede Herren tjenerens øjne, „og han så, at bjerget var fuldt af ildheste og ildvogne rundt om Elisa." (v. 17)

Enok var også en mand af stor tro, som ikke ville lade sig distrahere i sine pligter af fjenden: „Og så stor var Enoks tro; at han anførte Guds folk, og deres fjender kom for at kæmpe imod dem. Og han talte Herrens ord, og deres fjender kom for at kæmpe imod dem. Og han talte Herrens ord, og jorden skælvede og bjergene flyede i overensstemmelse med hans befaling, og vandstrømmene forandrede deres løb. Løvernes brøl hørtes i ørkenen, og alle nationer frygtede såre, så kraftige var Enoks ord, og så stor var kraften i det sprog, som Gud havde givet ham." (Moses 7:13)

Hvad har vi at frygte, når Herren er med os? Kan vi ikke stole på Herrens ord og vise en smule tro på ham? Vor opgave er positiv; at forsage verdslig ting som mål i sig selv; at holde os fra afgudsdyrkelse og gå fremad i tro; at bringe evangeliet ud til vore fjender, så de ikke længere vil være fjender.

Vi må holde op med at tilbede vore dages afguder og ikke stole på en „arms styrke", for Herren har sagt til hele verden i dag: „Jeg vil ikke skåne nogen, der bliver tilbage i Babylon." (L. & P. 64:24)

Da Peter prædikede et sådant budskab til folket pinsedag, „stak det dem i hjertet, og de sagde til Peter og de øvrige apostle: „Brødre! hvad skal vi gøre?" (Ap. G. 2:37)

Peter sagde til dem: „Omvend jer og lad jer døbe hver især i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse, så skal I få Helligånden som gave." (v. 38)

Som vi nærmer os år 2000, er vort budskab det samme, som det Peter gav. Og Herrens budskab lyder „over hele jorden, så alle, som vil, kan høre:

‚Bered jer, bered jer for det, som skal komme; thi Herren er nær.'" (L. & P. 1:11—12)

Vi tror, at måden, hvorpå hvert enkelt menneske og hver familie kan forberede sig, som Herren har pålagt, er ved at begynde at udøve større tro, at omvende sig og at deltage i arbejdet for hans rige på jorden, og dette rige er Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige. Det kan måske i første øjeblik synes lidt vanskeligt, men når et menneske begynder at få den rette forståelse af det sande værk, når han begynder at se noget af evigheden i dens sande perspektiv, så begynder velsignelserne i rigt mål at opveje prisen ved at lade „verden" bag sig.

Heri ligger den eneste sande lykke, og derfor indbyder vi alle mennesker fra hele verden til at tage del i dette arbejde. For de, der er fast besluttede på at tjene Herren for enhver pris, er dette vejen til evigt liv. Alt andet er blot forhindringer for dette mål.

En ny befaling

Frels dig selv og din slægt!

Af ældste BRUCE R. McCONKIE
De tolvs Råd

Til stor glæde for dem, der elsker Herren og hans hellige ord, og som ønsker at blive ledet fra det høje, blev to himmelske åbenbaringer føjet til standardværkerne ved generalkonferencen i april, 1976 – åbenbaringer, som længe har været kendt som skrifter i kirken.

Ved et højtideligt møde den 25. marts 1976 i det hellige tempel, opfyldt af Herrens ånd, vedtog Det øverste Præsidentskab og De Tolv ensstemmigt at føje følgende til Den kostelige Perle:

En åbenbaring om Det celestiale Rige, givet til profeten Joseph Smith i Kirtland templet den 21 januar, 1836. Det drejer sig om frelse af de mennesker, der døde uden kendskab til evangeliet og også om små børns frelse.

En åbenbaring til præsident Joseph F. Smith i Salt Lake City, Utah, den 3. oktober, 1918. Åbenbaringen viser Herren, Jesus Kristus på besøg i åndeverdenen, og fremsætter læren om de dødes forløsning.

Baseret på nøje overvejelse og med fuldt kendskab til vigtigheden af virkningen af erklæringen foran dem, løftede 15 mænd deres hænder og gav deres personlige samtykke til denne betydningsfulde erklæring. Disse 15 mænd bliver af kirken opretholdt som profeter, seere og åbenbarere, I den sande kirke, hvor der er apostle og profeter, er intet bedre kendt eller mere påskønnet end den kendsgerning, at der vil vedblive at komme nye skrifter.

„Gud taler, og hans folk hører. Hans ord og gerninger er uendelige; der er ingen ende på dem." (Moses 1:4, 38)

Der er ingen personsanseelse hos Gud, og han vælger at velsigne alle dem, der elsker og tjener ham. (5. Mos. 1:17; L. & P. 10:34) Han lader det regne med åbenbaringer og giver strålende syner til dem, der adlyder den lov, ifølge hvilken modtagelsen af disse åndelige gaver er forjættet. De er ikke begrænsede til profeter og apostle. Guds gaver er for alle mennesker. Og hvad en ældste udtaler, drevet af Helligånden, skal anses som hellig skrift. Det skal være Herrens vilje, sind, ord og røst. (L. & P. 68:1–4)

Lige siden kirkens første uddeling har Herrens folk brugt at udvælge skriftlignende udtalelser af ledere, og offentliggøre dem som formelle og officielle skrifter. Alle inspirerede udtalelser og skrivelser er sande, og de, der kalder sig hellige, burde acceptere og tro på dem. Men de åbenbaringer, syner, profetier og beretninger, som udvælges og offentliggøres til officiel brug, er derved på en særlig måde gjort bindende for menneskene. De bliver en del af kirkens standardværker. De bliver de standarder og målestokke, hvorved læresætninger og fremgangsmåder afgøres.

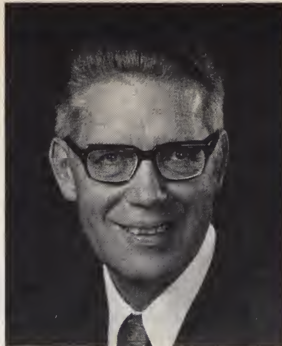
Profetens åbenbaring om Det celestiale Rige og præsident Joseph F. Smiths åbenbaring om de dødes forløsning får en ny og større betydning ved at blive føjet til standardværkerne. De indeholder begge evangeliske sandheder, som ikke findes andre steder i standardværkerne, og de vil nu blive citeret og bedre kendt, og kan indføres i standardværkernes system med krydshenvisninger under deres respektive emner.

Det er indlysende, at andre åbenbaringer måske også vil modtage denne yderligere værdighed og officielle godkendelse.

Der var intet nyt i disse to åbenbaringer om frelse for de døde. Deres indhold er kendt; deres forskrifter har været i kraft; der undervises vidt og bredt i disse principper. Men nu, da de er føjet til de helliges officielle skrifter, bliver de en ny befaling – de bliver en ny, guddommelig udtalelse med hensyn til det, der kræves i den sjælsomfattende lære om frelse for de døde.

Her følger et kronologisk resumé af, hvordan denne for sjælen så tilfredsstillende åbenbaring blev til.

1. **Bibelen lærer os om frelse for de døde.** Det står os alle fuldstændig klart, nu da vi har modtaget sidste-dages åben-

BRUCE R. McCONKIE

Virkeligheden af Joseph Smiths åbenbaring

Vore modstandere siger, at det var et genfærd, som profeten Joseph så, men således sagde han ikke. Han sagde, at de personer, som viste sig for ham, var levende mænd, og der er intet mere usandsynligt i hans udtalelse, end Bibelens beretning om Kristi eller Johannes Døberens undfangelse og fødsel. Vi har en beretning om Kristi fødsel, liv og gerning og der findes intet i denne beretning, der giver os grund til mere beredvilligt at tro på den end på profeten Joseph Smith beretning. Kristus vandrede, talte og rådførte sig med sine venner, da han kom ned fra himlen for mere end 1900 år siden. Er der nogen grund til, at han ikke skulle komme igen, skulle besøge jorden endnu en gang og tale med mennesker i dag? Hvis det er, ville jeg meget gerne høre den.

Det, jeg ønsker at indskærpe jer, er, at Gud virkelig er en person af kød og ben, ligesom I og jeg er det, ligeledes Kristus, men Helligånden er en åndelig person.

Hvis Joseph Smiths lærdomme var urigtige, så falder den store Nazaræers lærdomme til jorden, for de er de samme. Man kan ikke filosofere evangeliets sandheder bort, ej heller forklare dem ved at sige at profeterne så syner, for det er virkelige, håndgribelige kendsgerninger, som der står en mængde beviser bagved lige så gode som andre, der nogensinde er blevet fremsat for at dokumentere en påstand. Det er mig en trøst, en velsignelse, en glæde, og jeg beder til, at det altid må være ligeså for jer. – (Logan Journal. 14. marts 1911.)

Joseph F. Smith

baring. Vi ved nu, hvad Jesus mente, da han sagde: „Den time kommer, ja, er nu, da de døde skal høre Guds Søns røst, og de, som hører den, skal leve" (Joh. 5:25), og vi forstår den sande betydning af hans udtalelse til røveren på korset: „I dag skal du være med mig i Paradis" (Luk. 23:43) Vi kan også forstå Peters udtalelser om Herrens gerning i åndeverdenen, hvor han prædikede evangeliet, mens hans legeme lå i graven (1. Pet. 3:18–20, 4:6). Paulus' erklæring om dåb for de døde er forståelig (1. Kor. 15:29), så vel som Esajas' og Zakarias' erklæringer om udfrielse af de fangne (Es. 42:7, 49:9, 61:1; Zak. 9:11) og Obadias' profeti om „redningsmænd fra Zions bjerg" (Obad. 21). Selv Malakias gådefulde løfte om, at Elias ville komme før Herrens store og frygtelige dag for at „vende fædrenes hjerte til sønnerne og sønnernes til fædrene", for at Herren ikke skal komme „og slå landet med band" (Mal. 4:5–6) – selv dette løfte bliver forståeligt, fordi læren om frelse for de døde er klart og tydeligt udlagt for os gennem sidste-dages åbenbaring.

Men vi behøver ikke antage, at Joseph Smith i begyndelsen af denne uddeling forstod disse skriftsteder bedre, end andre religiøse samfund gør det i dag.

2. **Moroni påbegynder åbenbaringen om frelse for de døde her i de sidste dage.** Da Mormons søn kom til denne uddelings første profet den uforglemmelige nat i september, 1823, korrigerede og fuldendte han dette løfte om Elias' komme i de sidste dage.

Malakias' løfte om, at Herren ville sende Elias før Herrens store og frygtelige dag, blev citeret således: „Se, jeg vil åbenbare jer præstedømmet ved profeten Elias' hånd, før Herrens store og frygtelige dag kommer." Forsikringen om, at Elias ville vende fædrenes og sønnernes hjerte til hinanden, for at jorden ikke skulle blive slået med band, blev citeret således: „Og han skal plante i børnenes hjerter de forjættelser, som blev givet fædrene, og børnenes hjerter skal vendes til fædrene. Om det ikke var således, ville hele jorden fuldstændig blive lagt øde ved hans tilkommelse." (Joseph Smith 2:38–39)

Disse forandringer i hellig skrift ville komme til at betyde meget for Joseph Smith, når tiden var inde. Men på dette

tidlige stade af hans åndelige udvikling kan vi ikke forvente, at deres fulde betydning gik op for ham.

3. **Mormons Bog fremlægger nogle meget bestemte og tydelige synspunkter om frelse for de døde.** Denne hellige bog, som er oversat ved Guds gave og kraft, indeholder evangeliet i sin fylde, hvilket vil sige at det er en beretning om Guds handlemåde med et folk, som havde evangeliet i sin fylde, og den beretter om de ting, som mennesker må gøre for at opnå en fylde af frelse i de evige verdener.

Joseph Smith – og alle vi andre – lærte fra denne bog, at der ikke er noget, der hedder frelse for de døde, for dem, der har fået tilbudt hele sandheden, mens de befandt sig i dødeligheden. (Se Alma 34:32–33, 35–36; 3. Ne. 12–20)

4. **Mormons Bog hentyder til udfrielsen af fangerne.** Mens Joseph Smith var ved at korrigere Bibelen (King James Version), lærte han igennem åbenbaring i december 1830, at de, der omkom i syndfloden, blev indespærret i fængsel og måtte forblive der, indtil Kristus havde lidt for alle menneskers synder, indtil han havde talt deres sag for sin Fader (de, som var i åndeverdenens fængsel), og indtil han vendte tilbage til sin Fader. „Indtil den dag skal de være i pine," siger skrifterne. (Moses 7:38–39)

5. **Befrielsen af de fangne fra Noas tid omfatter ikke en celestial belønning.** I en åbenbaring givet den 16. februar, 1832 (sikkert den største af alle åbenbaringer) så profeten, at de, som fik tilbudt evangeliet gennem Noa, og som derefter omkom i syndfloden, ikke kan opnå celestial herlighed, selv om de omvender sig. De kan kun opnå en terristrial herlighed, fordi de fornægtede sandheden, da den blev tilbudt dem i dødeligheden. (Se L. & P. 76:71, 73–74)

6. **Abrahams Bog og Lære og Pagter åbenbarede de løfter, der blev givet til fædrene.** Selv om der i Bibelen hentydes til de løfter, der blev givet til fædrene, får vi først en klar forståelse af disse løfter i Lære og Pagter og i Abrahams skrivelser. Joseph Smith påbegyndte oversættelsen af sidstnævnte i juli, 1835.

De fædre, som der tales om, er Abraham, Isak og Jakob. De modtog hver især det løfte, for sig selv og deres efterkommere, at de og deres efterkommere, gennem celesitalt ægteskab, ville få afkom så talrigt som himmelens stjerner og sandet ved havets bred. De fik også løfte om, at i dem og deres sæd skulle alle jordens slægter velsignes. (1. Mos. 12:2–3; 13:16; 15:5–6; 17:1–8; 22:17–18; 26:3–5, 24; 28:3–4, 13–14; 35:11)

I Abrahams Bog kan vi læse, at Jehovas løfte til sin ven Abraham omfattede denne forsikring: „Jeg giver dig det løfte, at denne rettighed – rettigheden til at modtage Det melkisedekske Præstedømme – skal vedblive" altid. Denne store patriark blev også lovet, at „i dig, og i din sæd (d.v.s. den bogstavelige eller legemets sæd) skal alle jordens slægter velsignes, ja, med evangeliets velsignelser, som er frelsens velsignelser, ja, det evige livs." (Abr. 2:11)

Abraham, Isak og Jakob – og deres sæd – har en naturlig ret (således er løftet givet dem af Gud) til præstedømmet, evangeliet og en fylde af frelse, hvilket er evigt liv! Og denne ret omfatter alle, der er af „den bogstavelige eller legemets sæd," hvad enten de levede, mens evangeliet var på jorden eller ej! Dette evige liv, der tales om, vokser ud af celestialt ægteskab. Denne kundskab er nødvendig for os.

7. **Åbenbaringen til Joseph Smith om Det celestiale Rige: den første åbenbaring specielt om frelse for de døde.** Det er den 21. januar, 1836. Stedet er et af de øverste værelser i Kirtland templet. Blandt de tilstedeværende er profeten Joseph Smith, hans fader Joseph Smith, senior, Oliver Cowdery (kirkens anden ældste, som sammen med Joseph Smith besad nøglerne til riget), Sidney Rigdon og Frederick G. Williams, rådgiverne i Det øverste Præsidentskab. De er i færd med at give en delvis tempel-begavelse, idet tempelbegavelsens fulde ordinanse bliver gemt til senere, når et tempel, bestemt til ordinansearbejde, er blevet bygget.

Under disse omstændigheder, blev de grundlæggende læresætninger udformet, og medens Herrens Ånd hvilede på de tilstedeværende, blev sløret trukket til side: „Jeg så... min bror Alvin, som længe har været død, og undrede mig over, hvordan det kunne være, at han havde opnået en arvelod i det rige, da jeg vidste, at han havde forladt dette liv, før Herren havde udstrakt sin hånd for at indsamle Israel anden gang, og ikke var blevet døbt til syndernes forladelse." Ud fra dette står det klart, at uanset hvad skrifterne siger om de løfter, der er givet til fædrene, om at Abrahams sæd har ret til særlige velsignelser, og at evangeliet blev prædiket i åndeverdenen, så havde profeten endnu ikke forstået det sjælsomfattende begreb om frelse for de døde.

Under disse omstændigheder blev svaret givet, og evangeliets lys blev tændt for både levende og døde. „Således kom Herrens røst til mig og sagde – Alle, som er døde uden kundskab om dette evangelitum, og som ville have modtaget det, dersom de havde fået lov til at leve, vil blive arvinger til Guds celestiale rige; ligeledes at alle, der fra nu af vil dø uden kundskab derom, og som ville have modtaget det af hele deres hjerte, skal blive arvinger til det rige, thi jeg, Herren, vil dømme alle mennesker efter deres gerninger ,efter deres hjertes ønske." (*Profeten Joseph Smiths Lærdomme,* sidene 125–126)

Ethvert medlem af kirken bør overveje disse ord og lære dem udenad. De indeholder Herrens løfte, at alle dem, der ville have modtaget evangeliet „af hele deres hjerte" her i livet, hvis de havde haft mulighed for det, vil modtage det i åndeverdenen og blive arvinger til Det celestiale Rige.

Derefter modtog profeten den betryggende forsikring, at „alle børn, der dør, før de når ansvarlighedens alder, vil blive frelst i Himlens celestiale rige." (*Profeten Joseph Shmiths Lærdomme,* side 126)

8. **Elias og Elias (Elijah) kom for at sætte læren om frelse for de døde i funktion.** Mindre end 2½ måned efter åbenbaringen om Det celestiale Rige sendte Herren først Elias og så Elias (Elijah), for at de love, som hører til frelse for de døde, kunne træde i fuld kraft. Det var den 3. april 1836. Stedet var Kirtland templet. Det var Joseph Smith og Oliver Cowdry, der modtog denne margt og disse velsignelser.

„Derefter åbenbarede Elias sig og overdrog os Abrahams evangeliums uddeling, idet han sagde, at i os og vor sæd skulle alle slægter efter os blive velsignet." (L. & P. 110:12)

Således bragte Elias Abrahams store fuldmagt tilbage –

den fuldmagt, som i åbenbaringen kaldes for „Abrahams evangelium" — hvilket evangelium eller hvilken fuldmagt var, at alle Abrahams efterkommere havde retten til familiens beståen i evigheden og retten til evigt afkom, som er den del af evigt liv. Således blev løftet givet til fædrene.

Derefter kom Elias (Elijah). I henhold til det åbenbarede løfte, skulle det nu plantes i Abrahams efterkommeres hjerte. I optegnelserne står der: „Da dette syn var forbi, åbnede der sig for os et andet stort og herligt syn, thi Elias, profeten, som blev optaget til Himlen uden at smage døden, stod foran os og sagde: Se, tiden er tilfulde kommet, om hvilken der blev talt gennem Malakias' mund, vidnende, at han (Elias) skulle blive sendt, før Herrens store og frygtelige dag kommer, for at vende fædrenes hjerte til børnene og børnenes til fædrene, at han ikke skal komme og slå hele jorden med band. Derfor er denne uddelings nøgler overgivet i jeres hænder, og herigennem kan I vide, at Herrens store og frygtelige dag er nær, ja, står for døren." (L. & P. 110:13—16)

Således overdrog Elias (Elijah) menneskene beseglingsmagten, den magt, hvorved løfterne, givet til fædrene, kunne virke for mennesker i dag. Joseph Smith sagde i sin store afhandling om „Elias, Elijah, Messias," at Elias (Elijah) kom for at give os myndighed til at udføre alle evangeliets ordinanser, først for de levende og så for de døde (*Profeten Joseph Shmiths Lærdomme,* siderne 404—411)

Vi bliver viet i templet, fordi Elias (Elijah) har gengivet beseglingsmyndigheden, og således modtager vi Abrahams, Isaks, og Jakobs velsignelser, som Elias lovede os. Når vi og vore efterkommere har modtaget disse velsignelser, prøver vi på at stille dem til rådighed for de af vore forfædre, som døde uden kundskab om evangeliet, og som af hele hjertet ville have modtaget det, hvis de havde levet, mens sådanne velsignelser var tilgængelige for dem. Det guddommelige påbud lyder således: Frels dig selv og din slægt.

9. **Joseph Smith og hans efterfølgere har ledet de hellige med hensyn til frelse for de døde.** Siden profetens dage har kirkens forskellige præsidenter ledet Herrens folk i dette store arbejde med at frelse de døde. De har gjort det linie på linie og bud på bud ved at løse hvert nyt problem ved hjælp af inspirationens ånd. Vi har mange taler af Joseph Smith (angående dette emne), og vi har de to afsnit i Lære og Pagter, 127 og 128. Vi har beslutninger truffet af præsident Wilford Woodruff og andre om, hvorledes og til hvem børn skulle besegles. Vi har kirkens store genealogiske system til at hjælpe os i det nødvendige slægtsforskningsarbejde. Vi har familieorganisationer alle vegne, og arbejdet skrider fremad.

10. **Åbenbaringen til præsident Joseph F. Smith om de dødes forløsning udvider vor forståelse af frelse for de døde.** Denne nutidige åbenbaring lærer os følgende:

For det første: Det er en fuldstændig og omfattende bekræftelse af kirkens anerkendte lære om frelse for de døde.

For det andet: Præsident Smith „så de dødes ånder" — alle de mennesker, som var døde i løbet af de 4.000 år før Kristi komme. Iblandt dem var der „en utallig skare af retfærdige ånder, der havde været trofaste i Jesu vidnesbyrd, mens de levede i dødeligheden." Det var til disse, at Herren i åndelig skikkelse gik, for at forkynde den store forløsningsplan.

For det tredie: Herren gik ikke til de onde og ugudelige, og hans stemme blev ikke løftet iblandt dem. „Men se, blandt de retfærdige organiserede han sine styrker og udpegede budbringere, som var iklædt magt og myndighed, og overdrog dem det hverv at gå ud og bringe evangeliets lys til dem, der var i mørke, ja, til alle menneskers ånder. Og således belv evangeliet prædiket for de døde."

For det fjerde: Det er tydeligt fremsat, at hele åndeverdenen, og ikke blot den del, der betragtes som et helvede, anses for at være et åndeligt fængsel. Da Jesus kom til dem, forkyndte han „frihed for de fangne, der havde været trofaste," for de „havde betragtet deres ånders lange adskillelse fra deres legemer som en trældom."

For det femte: „Denne uddelings trofaste ældster fortsætter deres arbejde med at prædike omvendelsens og forløsningens evangelium gennem Guds enbårne Søns offer, når de går fra det jordiske liv, og de prædiker iblandt dem, der er i mørke og under syndens åg i de døde ånders store verden.

Derfor søger trofaste medlemmer af Guds rige på jorden — mens de endnu lever i dødeligheden — efter deres afdøde slægtninge og udfører frelsens og ophøjelsens ordinanser for dem i de hellige bygninger, som er indviet til disse formål. Når disse samme trofaste sjæle forlader dette liv, finder de deres forfædre og underviser dem i det evige evangeliums frelsende sandheder. Og således bliver evangeliet fortsat prædiket blandt de døde. (Joseph F. Smith: *Gospel Doctrine,* siderne 472—76. Deseret Book Co., 1939)

11. **Der vil stadig komme flere åbenbaringer om frelse for de døde og om alle andre emner.** Det sidste ord er ikke blevet sagt om noget emne. Strømme af levende vand skal endnu flyde fra den evige kilde, som er ophav til al sandhed. De ting, vi ikke ved om frelsens lærdomme, er mere omfattende end dem, vi allerede kender.

Når vi som et folk tror på og efterlever alle de sandheder, vi har modtaget, så vil Herren åbenbare mere for os. Det er i det store og hele op til os selv, hvad vi modtager, og hvornår vi får det. Der er meget, som Herren gerne vil fortælle os, men endnu har vi ikke opnået den enhed og åndelige styrke, som vil sætte os i stand til at „åbne Himlens sluser".

Vi priser Gud, fordi han har givet os alt det, som vi *har* modtaget, indbefattet disse to åbenbaringer om frelse for de døde, og vi beder til, at vi må tro og adlyde med en sådan trofasthed og hengivenhed, at Herren vil give os mere af sit evige ord. Jo mere vi ved, jo flere skrifter modtager vi; jo mere vi har i standardværkerne, jo større chance har vi for at opnå evigt liv i vor Faders rige. Vi kan ikke efterleve en lov, før den er blevet åbenbaret for os. Kan nogen af os få for megen kundskab? Kan vi modtage for megen åbenbaring? Kan vi føje for meget til vore hellige skrifter?

Hvor er det vidunderligt at tilbede en Gud, som stadig taler, hvis stemme stadig høres, hvis ord er uden ende!

Nabolaget bliver beriget af profeten

Af GERRY AVANT

Kirkens 3½ million medlemmer ærer præsident W. Kimball som profet, seer og åbenbarer.
For medlemmerne i et ward i Salt Lake City er han alt dette, foruden at være noget andet ganske særligt. Han er deres nabo.
„Vi har den enestående oplevelse at se præsident Kimball præsidere ved generalkonferencer, for derefter at se ham som et ydmygt og beskedent medlem af wardet og samfundet," sagde biskoppen.
„For to år siden spurgte vi ham, om han kunne tale ved et juleprogram. Han sagde, at han ville se efter på sin kalender. Senere den dag ringede han og sagde, at han var hjemme den dag og meget gerne ville tale. Han betragter sig selv som et almindeligt wardmedlem og er ivrig efter at opfylde de opgaver, som han får tildelt af sin biskop."
Biskoppen beskrev de følelser, som han havde, da han blev kaldet til at være leder for det ward, profeten tilhører. „Da jeg accepterede kaldelsen, fortalte stavspræsidenten mig, at han havde talt med præsident Kimball om det, og denne havde godkendt mig som sin biskop.
Jeg gik ind til mit kald med frygt og bæven, men det var ikke nødvendigt at frygte på grund af ham. Han er sådan en mild og venlig mand. Det er et privilegium at være sammen med ham.
Hele wardet bliver velsignet ved hans tilstedeværelse. Da vor ældste søn blev ordineret til diakon, talte vi om, hvilket privilegium det ville være for ham at kunne omdele nadveren til profeten.
Vore faste- og vidnesbyrd- møder er noget ganske særligt. Over hele verden bærer medlemmer vidnesbyrd om, at Spencer W. Kimball er en Herrens profet. Det er så betydningsfuldt for os at være i stand til at se på ham og bære dette vidnesbyrd i hans nærværelse."
Biskoppen talte også om den rige ånd, som søster Kimball bringer til wardet. „Hun er i særdeleshed en inspiration for søstrene i hjælpeforeningen," sagde han. „Hun underviste i mange år i ‚Åndelig livsførelse' og inspirerede mange mennesker til at studere skrifterne.
Hun er et 100% medlem. Hivs hun er hjemme i Salt Lake, kommer hun altid til møderne. Hun er også en hengiven besøgslærerinde, som har ægte kærlighed og omsorg for de søstre, som hun er kaldet til at tjene."
Biskoppen og andre af wardets medlemmer vidner om, at præsident Kimball ikke beder kirkens medlemmer om at gøre noget, som han ikke selv er villig til at gøre.
„Han udsendte et brev, hvori han bad medlemmerne om at støtte deres lokale politiske møder. Han og søster Kimball sad på anden række ved vort lokale møde.
Under energikrisen i 1974 sendte han et brev til kirkens ledere, hvori han bad medlemmerne om at gå til møderne i stedet for at køre, når det var muligt. Han og søster Kimball gik til kirke.
Han har fremhævet værdien af, at medlemmerne har deres egne køkkenhaver og et forråd. Han og søster Kimball har en køkkenhave og frugttræer.
I wardet lavede vi en undersøgelse for at finde ud af, hvad medlemmerne havde i deres forråd. De deltog i denne undersøgelse.

Biskoppen talte om præsident Kimballs motto: „Gør noget ved det!"

„Han udsætter ikke noget," sagde han. „Når vi unsender breve om wardets budget, er præsident Kimball den første, vi hører fra.

Jeg er imponeret over, at han, som er profet for tre milliarder mennesker og anerkendt som en sådan af 3½ million, altid har tid til at besøge de syge. Når jeg besøger en syg finder jeg tit ud af, at præsident Kimball allerede har været der. Hvis han ikke kender den syges tilstand, ringer han og spørger, om det vil være passende, at han kommer forbi.

Præsident Kimball kommer til sit wards nadvermøder, når han er hjemme. Her viser han også et eksempel ved at slå op i sine skrifter, når taleren citerer eller læser fra skrifterne. Han har sin fulde opmærksomhed henvendt på det, der bliver sagt.

De hjemmelærere, som fik til opgave at besøge dem hver måned, fortalte om præsident og søster Kimballs ønske om at deltage som andre wardmedlemmer og at blive behandlet på samme måde.

„Da Utah-missionen blev organiseret, lagde han med fornyet kraft vægt på, at hver medlem skal være en missionær," sagde en af hjemmelærerne. „Vi spurgte ham, om han gerne ville se det billedbånd, som hjemmelærerne viser for at hjælpe medlemmerne til at dele evangeliet med deres venner. Han sagde, at det ville han gerne. Han taler selv på billedbåndet, men alligevel ønskede han, at vi skulle vise ham det."

Da hjemmelærerne for nylig blev omorganiserede, fik en 18-årig præst til opgave at besøge præsident og søster Kimball.

„Jeg har været i deres hjem mange gange," sagde den unge mand. „De forstår virkelig at få en til at føle sig velkommen og godt tilpas. Han har altid noget at fortælle os, før vi går, og han prøver at gøre det til en vane at tale med os i kirken. Da jeg gik op for at velsigne nadveren, trykkede han min hånd, da jeg gik forbi ham."

Senior-hjemmelæreren er kommet i præsident Kimballs hjem i 5—6 år. „Da jeg kom der første gang, var han apostel. Den første aften lærte vi hinanden lidt at kende og fandt ud af, hvad han forventede af os. Han sagde: „Lad os tale om skrifterne." „Vi har siden hver gang læst i skrifterne og drøftet dem i hans hjem."

En tidligere hjemmelærer sagde, at det var et særligt privilegium og højdepunkt at være i stand til at knæle ned i profetens hjem og slutte besøget med bøn.

„Somme tider bad han en af os eller søster Kimball om at bede, og somme tider gjorde han det selv," sagde han. „Han beder altid for alle kirkens medlemmer. Det gjorde virkelig indtryk på mig."

En af biskoppens rådgivere, som bor lige overfor præsident Kimball, sagde, at lyset i hans studereværelse sædvanligvis er tændt meget tidligt om morgenen og sent om aftenen. „Jeg skal stå meget tidligt op for at begynde dagen før præsident Kimball," sagde han.

„Vi gik over til dem en aften for at spørge søster Kimball, om hun havde tid til at tale med min kone om en lektie, som hun var ved at forberede. Præsident Kimball lukkede op og sagde: ‚Kom ind og spis aftensmad sammen med os.'

De skulle have mælk og brød, noget, som jeg er meget glad for, fordi jeg voksede op på en gård, hvor dette var vores traditionelle aftensmåltid. Det ville have været en fornøjelse at blive der, men vi blev nødt til at gå hjem og lave aftensmad til vores egen familie."

„Jeg tror ikke, at der er nogen, som er mere ydmyg og oprigtig end præsident Kimball," sagde en af hjemmelærerne. „Han takker os altid, når vi kommer på hjemmelærerbesøg. Han lægger alt andet fra sig. Hjemmelærerne får hans fulde opmærksomhed."

Efter næsten 4 måneders travle forberedelser var vi parate til at tage afsted til Arabien. Vi havde underrettet vore venner i Mellemøsten. Vore hoveder og mapper var propfulde af oplysninger fra gamle dokumenter, nutidige opdagelsesrejsende og fingerpeg fra skrifterne. Udrustet med en følelse af at skulle udføre en mission, og forventningen om et spændende eventyr, forlod vi den 15. januar 1976, Salt Lake City for at følge så meget, af vor rekonstruktion af Lehis rute, som muligt. Gerald Silver, en fremragende fotograf fra Salt Lake Citys *Deseret News* og vores 25-årige datter, Cynthia, fra Washington D. C., ledsagede os.

U.S.A.'s udenrigsministerium rådede os til at gøre rejsen i omvendt orden, d.v.s. begynde den i Salalah, Oman ved Det arabiske Hav, og afslutte den i Jerusalem. Denne fremgangsmåde ville formindske vore vanskeligheder med at få indrejsetilladelse i de fire lande, som vi skulle rejse igennem — og der var vanskeligheder nok. Usikre militære forhold gjorde det umuligt for os at besøge to områder: en strækning i Saudi Arabien langs Det røde Hav, som vi tror, Lehi benyttede mellem Lemuels Dal og Shazer, samt ørkenstrækningen fra det østlige Abha til Det arabiske Hav, som vi tror var Lehis rute til landet Overflødigheden. Men vi fløj over dele af disse områder og var ellers overbeviste om, at vi havde dækket den rute, som der efter vores mening var størst sandsynlighed for, at Lehi må have fulgt. Selv om vi foretog rejsen i omvendt orden, vil vi præsentere vore resultater i den række følge, som Lehi ville have stødt på dem.

Vi er fuldstændig klare over, at de slutninger, som vi har draget m.h.t. Lehis levemåde, kun er nøjagtige i den udstrækning, som den levemåde, vi iagttog blandt beduinerne, stadig ligner deres forfædres for 2.600 år siden. Det, vi så, var yderst nyttigt og oplysende, men det kan ikke tages som beviste kendsgerninger uden en masse yderligere arkæologiske, antropologiske og lingvistiske undersøgelser.

Vi kunne kun bruge fem uger på vort projekt i Mellemøsten — en anden grund (foruden vor egen behagelighed) til at vi valgte luftkonditionerede biler frem for kameler eller æsler som transportmiddel. Brolagte veje dækker nu meget af ruten — som er lokaliseret efter de gamle frankincense veje, som nødvendigvis blev dikteret af landets topografi og brønde.

Efter at Lehi forlod Jerusalem, kunne han ikke have rejst ret langt i sydlig eller østlig retning, før han kom til ørkenen. Da vi så på terrænet med de mange kontraster — stejlt, ujævnt og klippefyldt omkring Jerusalem, og ufrugtbart, sandet og forholdsvis jævnt i ørkenen — blev vi overbeviste om, at Lehi måtte have anskaffet sig kameler, før han var taget alt for langt ind i ørkenen, ja, sandsynligvis så hurtigt som muligt. Ligegyldigt hvilken vej, han havde valgt at forlade Jerusalem, ville han være løbet ind i kamelmarkeder, hvor han kunne have byttet sine æsler med kameler. Det er

En søgen efter Lehis rute

Fotograferet af Gerald W. Silver
Af LYNN M. og HOPE A. HILTON
2. del: Rejsen

Når man kigger mod syd ud over Aqababugten, kan man se Saudi Arabiens bjerge bagved handelsskibene. Da Lehi forlod Jerusalem, kom han sikkert igennem Aqaba og så denne arm af Det røde Hav.

meget muligt, at han havde penge med, som han kunne købe dem for — selv om han efterlod sit guld og sølv, behøver det ikke at betyde, at han tog afsted uden penge. Disse kamelmarkeder er der stadig — store, støvede og støjende med prangende købere og sælgere.
Vi ved fra 15 tidligere rejser til Det hellige Land, at der kun er to veje, hvoraf Lehi kunne have forladt Jerusalem, Den østlige vej deler sig i to af tre hovedveje fra Jerusalem til Aqaba. (Se Den danske Stjerne, juli 1977) Vi fulgte ikke den vekslende rute, som stadig kun er en fodsti op over det stejle Saltbjerg, vor ven, Sa'adi Fatafitah, som ledsagede os på meget af rejsen, havde selv gjort denne tur til fods og forsikrede os om, at selv om den var besværlig, var den stadig farbar. Efter at have bedømt alle vejene, hældede vi mest til hovedvejen, som næsten går til Jeriko og så drejer sydpå forbi det vindblæste Qumran, vest for Det døde Hav, selv om der kan gives et godt argument for, at Lehi kunne have valgt „the Kings Highway" („Kongevejen"). Hvis man følger Qumranruten mod øst fra Jerusalem, kommer man hurtigt ud af byen. Det konsekvent nedadgående terræn hjælper med at forklare, hvorfor de kristne på Titus' tid valgte at undslippe ad denne vej.
Vestsiden af Det døde Hav, som med sine 430 m. under havets overflade er det laveste sted på jordkloden, er ikke et særlig indbydende sted. Det ser meget trøstesløst ud. Det mineralmættede vand er stillestående i den lange geologiske forkastning, men vi fandt til vor overraskelse mange ferskvandskilder langs denne vestkyst. Der er også en udmærket strandbred, som ifølge Salim Saad, der har tilbragt det meste af sit liv i dette område, i gamle dage ofte blev benyttet som en vej.
Vi følte, at Lehi godt kunne have foretrukket vestkysten af Det døde Hav frem for østkysten, fordi her var han stadig i sit fædreland, Juda, i stedet for at være i „fremmede" nationer som Ammon, Moab og Edom, hvorigennem „Kongevejen" gik. På vestkysten kunne han undgå byer som Hebron og Be'ersjeba, hvor han måske ville blive genkendt som en, hvis liv havde været truet i Jerusalem.

Wadi al'Araba

Vi undrede os over, hvorfor alle veje førte til Aqaba. Da vi først var kommet ind i Wadi al'Araba, den geologiske udstrækning af den lavtliggende dal, hvori man finder Galilæasøen, Jordanfloden og Det døde Hav. Det er en del af den bemærkelsesværdige „sprækkedal", som strækker sig hele vejen fra Bekadalen i Libanon til langt sydpå forbi Aqaba bugten ved Det døde Hav.
Den nordlige del af Wadi al'Araba løber mod nord ud i Det døde Hav. Mod syd løber wadi . . . en ud i Det røde Hav. For vore øjne lå den som en vidtstrakt, støvet sandslette; hed om sommeren og kølig om vinteren. Høje bjerge rager op på begge sider 5—18 km borte.
Den sparsomme regn tillader kun lidt græs eller nogle tamariskbuske i ny og næ. Bortset fra „Kongevejen" er denne slette den eneste vej, der fører sydpå fra Jerusalem. Den har i århundreder med mellemrum været beboet af nomade-beduiner. Vi så mange beduintelte, og geder, får og kameler der græssede på wadi'en; uimodståelige billeder fra en fjern fortid gled forbi vore øjne.
Den græske historiker, Strabo, som levede i det første århundrede e.K. beretter, at „de handlende kun rejste (gennem dette område) om natten med stjernerne som vejvisere, og ligesom sømændene tog de vand med sig, når de var på rejser." Lehi har sikkert gjort det samme.
Med hele sin familie og proviantbelæssede dyr ville Lehi have været et let bytte for forfølgere, hvis der havde været nogen; og ørkenbeboere, kunne let være blevet hyret til at opspore ham, hvis han havde forsøgt at skjule sig.
Imidlertid fortalte vore venner os om Den arabiske Halvøs urokkelige regel, som Lehi meget vel kan have benyttet sig af — reglen om tilflugtssteder. Hvis en sheik én gang har accepteret en flygtning, så må stammen beskytte ham mod hans fjender. På den anden side kan han risikere at blive dræbt på stedet, hvis sheiken afviser ham. Lehi har måske nydt godt af denne gamle regel, da han rejste fra den ene stammes område til den andens.

Proviant

Vi ved, at Lehi tog „levnedsmidler" med sig på rejsen (1. Ne. 2:4); og vi prøvede på at finde ud af, hvad han kunne have taget med sig. Vi ved, at han medbragte telte og sandsynligvis fødevarer som hvede, mel, byg, tørret surmælk, olivenolie eller sesamolie, oliven, dadler, nogle få kogegrejer, sengetøj og våben, som buer, pile og knive.
Vi sagde ja tak til en invitation fra en ung beduinerdreng. Hans familie var ret velhavende efter nomade-standarder. Da vi nærmede os teltet, kunne vi se alt, hvad de ejede. Et æsel gik og græssede lige udenfor teltet, længere væk var der en hest og en kamel, får og kalkuner gik omkring os. Da vi trådte ind gennem det stive, sorte telts åbning, så vi, at der på midterstolperne hang håndvævede kurve fyldt med kogegrejer, og andre halvfyldt med vandsække. Rundt om ildstedet lå der tæpper og puder, og i et hjørne lå der sadler og bisler. Vi kunne se hele deres garderobe, som lå i en gammel papkasse, der var skubbet ind i et andet hjørne. Der var ingen vinduer; det eneste lys kom fra døråbningen og de glødende kul i ilden. Vi så intet legetøj. Teltet, der var lavet af tykt, sort gedehår med hvide afdelinger af fåreuld, var gjort fast ved hjælp af reb og teltstænger. Det eneste vand, der fandtes, var i vandsækkene.
Teltet havde en afdeling for kvinder, og kvinderne i vores gruppe blev inviteret til at prøve noget af tøjet og juvelerne. Kvinderne går i sorte kjoler, som har smukke broderier af blomster og dyr i mange farver. De dækker altid hovedet med et sjal, hvis farve er bestemt efter, hvilken stamme de tilhører. Når de forlader teltet, er deres ansigt dækket af sorte slør.
Mændenes klædning var enkel: en lang, hvid kjortel og et skærf i varmt vejr. Om vinteren bruger de også en *aba* eller et slag i mørke farver lavet af groft håndspundet fåreuld. Den er meget varm og beskytter mod dug og regn. Den bruges også som tæppe.

Nødder, korn, bønner og krydderier til salg på et marked i Jerusalem. Selv om meget har forandret sig i Mellemøsten siden Lehis tid, er de mest almindelige fødevarer i dag de samme, som Lehi ville have benyttet.

Denne arabiske købmand opbevarer honning i en gedeskindssæk. Gedeskindssække er blevet benyttet i tusinder af år, ikke blot til honning, men også til korn, vand, røgelse og meget andet.

Alle de foregående beskrivelser er af interesse, fordi beduinernes levevis ikke har forandret sig ret meget siden år 600 f.Kr. Derfor ligner vore beduinervenners ejendele sikkert dem, som Lehi og hans gruppe tog med sig på deres rejse.

En anden grund til, at Lehi, til trods for sine rigdomme, ville have så lidt oppakning som muligt, kunne være for at beskytte sig mod ørkenrøvere, som helt sikkert ville overfalde en lille karavane med mange ejendele.

Lehi havde sikkert sin proviant i gedeskindssække, som vi fandt ud af, man stadig benytter på Den arabiske Halvø.

På et marked i Aqaba fandt vi en vandsæk, som så meget gammel ud. Den var lavet af skindet fra en stor, fuldt udviklet ged. Forbenene var syet sammen med ugarvede læderstrimler for at danne en hank, og åbningen i ryggen var ligeledes syet sammen med ugarvet læder. Når bagbenene blev bundet op, var den vandtæt. Dyrets hals var vandsækkens åbning.

Denne vandsæk så ganske vist gammel og slidt ud, men vi blev alligevel overraskede, da manden, vi købte den af, fortalte os, at den mindst var ti generationer gammel. Skeptiske spurgte vi, hvordan et skind kunne blive garvet, således at det kunne holde sig smidigt og vandtæt i så lang tid. Manden svarede, at hans folk fylder en ny hud eller sæk med honning og kamelmælk og derefter graver den ned i seks måneder. Når skindet så bliver taget op af jorden, falder hårene af, og skindet er ordentligt garvet. Vore arabiske venner bekræftede, at dette virkelig er en af de kendte garvningsmetoder, og at det ikke var umuligt for en ordentligt garvet sæk at holde sig i 2—300 år eller længere.

Det er umuligt for en rejsende at tage fra Jerusalem til østkysten af Det røde Hav uden at komme igennem Aqaba; der er i hvert fald ingen veje idag, der går uden om den. Lehi har sikkert ikke ønsket, at hans familie skulle blive ret længe i byen — faktisk fortsatte de med en tre dages rejse ud i ørkenen — men de må i det mindste have fyldt deres vandbeholdning op og måske også overnattet der. På dette tidspunkt havde de rejst 10—14 dage, og oaserne, med deres statelige dadelpalmer og nerier blomstrende i alle regnbuens farver, må have været et velkomment syn for både dyr og mennesker. Vi så mindst to dusin brønde med drikkevand, hvoraf nogle kun var et par meter dybe.

I nærheden af Aqaba glitrer Det røde Havs blå vande i den klare ørkensol. Vandet er så klart, at man kan se 45 m ned. En mængde forskelligt-farvede koraler kan ses langs stranden, så langt øjet rækker, og i det klare vand vrimler det med tusinder af smukt farvede tropiske fisk. Dette sted må have været en behagelig forandring for Lehi efter 10 dages rejse i ørkenen fra Jerusalem.

Gennem vore undersøgelser vidste vi, at her siden det 9. århundrede f.Kr. havde været jern- og stålindustri, så vi blev skuffede, da vi fandt ud af, at kong Salomos miner lå i en krigszone.

Da Nephi i landet Overflødighed var ved at bygge et fartøj, nævner han, at han lavede en bælg af dyreskind som hjælp til smeltningen af malm.

Vi blev derfor interesserede, da vi opdagede bælge af dyreskind på en gammel markedsplads i Salalah, som vi tror, er landet Overflødighed. Bælgene hang på væggen i en grovsmeds forretning; de var sorte og forsømte. Grovsmeder fortalte os, at de var blevet benyttet af hans far, farfar, etc. 24 generationer tilbage (ca. 600 år). Vi havde aldrig før set den slags bælge; de var ikke som europæiske bælge, men mindede mere om en harmonika. Halsen af det garvede gedeskind blev forbundet med et trærør, som så passede ind i et jernrør, der blev anbragt under ilden. De mindede mig om en lerpibe, som vi havde set i Israelmuseet i Jerusalem. Denne lerpibe havde også været brugt til at bringe luft fra bælgen til essen. De fire ben på denne dyreskindsbælg fra Salalah var bøjet bagud og omhyggligt bundet. Hele bagenden var åben, og skindet var fastgjort til to parallelle pinde og lignede noget i retning af en dametaske, som kan smækkes i foroven. Grovsmeden viste os,

hvordan vi skulle tage fat i disse to pinde med den ene hånd, holde dem åbne mens vi trak skindet op og fik luft ind, og så lukke dem, mens han skubbede den bageste del ned og tvang luften ud af halsen. Vi var imponereder over, at den virkende så fint; og vi spekulerede på, om Nephis bælg var anderledes end denne.
Da vi så, hvor besværligt og omhyggeligt, man laver værktøj i ørkenen, forstod vi, hvor heltemodigt det havde været af Nephi at finde malm, lave sit eget værktøj og så konstruere et fartøj.
Før vor rejse havde vi læst noget om, at Lehi havde rejst „tre dage i ørkenen" fra Jerusalem. (1. Ne. 2:6) Men vers 5 gør det ret tydeligt, at de tre dage først skal regnes fra tidspunktet, da gruppen ankom „til grænseegnene af Det røde Hav", og det må have været Aqaba. Men der var noget i teksten, der forvirrede os: Nephi taler om at komme ned „til grænseegnene af Det røde Hav" og at rejse „omkring i ørkenen langs med grænserne, som ligger *nærmere* Det røde Hav." (1. Ne. 2:5) Hvad var det for en forskel, han skelnede imellem? Da vi kom til stedet, blev det mere klart for os, hvad Nephi kunne have ment.
Kystsletterne er presset ind i det område, som ligger mellem Det røde Hav og bjergene på Den arabiske Halvø. Det bredeste sted er 77 km, området i nærheden af Jiddah. De lokale beboere kalder dette gamle røgelsesspor for *Tihama,* og det ville have været den mest logiske vej for Lehi og hans gruppe. Vi fastsatte, hvor langt Lehi kunne rejse på tre dage og kørte omtrent så langt mod syd fra Aqaba for at søge efter mulige områder, hvor Lemuels dal og Lamans flod kunne have været. Vi undersøgte selvfølgelig alting meget omhyggeligt.
Det geografisk set mest logiske man kan gøre — ja, faktisk det eneste man kan gøre — er at dreje væk fra Det røde Hav og gå østpå op i bakkerne gennem bjergkæden i brede, fejende bøjninger.
Tidligere storme havde fyldt alle de ujævne steder op med et lag af sand og grus helt op til toppen i en strækning af 40 km (højden er ca. 1050 m) Folk uden dyr kunne have rejst igennem disse bjerge ved langsomt at bevæge sig op ad de stejle og klippefulde bjergsider eller ved besværligt at klatre op og ned af de ujævne bjergtinder, men det ses tydeligt, at wadi 'en er en bekvem motorvej — som de tungtbelæssede kameler, der passerede vores bil med foragt, også vidnede om.
Ved toppen forgrener wadi' en sig. En gren fører ud i ørkenen i østlig retning. Men en anden wadi skråner nedad mod syd i magelige svingninger helt ned til kysten. Denne wadi, El Afal, løber parallelt med østkysten af Aqababugten, men bjergene, som ligger imellem, skjuler den for vort blik. Vi kørte ned ad denne wadi, som vi tror, er „grænseegnene af Det røde Hav" i Nephis beskrivelse, og gjorde til sidst holdt ved dens oase, en landsby kaldet Al Beda, Saudi Arabien.
Således satte vi disse geografiske spor sammen med den beskrivelse, som Nephi havde givet os. Naturligvis er denne rekonstruktion kun foreløbig; et af problemerne er, at den ikke ser ud til at følge Nephis rækkefølge, selv om hans forklaring kunne passe på det, vi opdagede. Grænserne, som

Da Lehi forlod Aqaba, rejste han sikkert op gennem Wadi Umm Jurfayn. Fordi der ikke er andre praktiske veje til det sydlige Arabien, går den nuværende hovedvej også her igennem. I det fjerne ses Aqababugten, som sikkert er Det røde Havs kilde. (1. Ne. 2:9.)
Udgangspunktet for Wadi Umm Jurfayn løber sammen med en anden og længere wadi — Wadi El Afal. Det er sikkert her i nærheden, at Lehi er drejet mod syd og har fulgt Wadi El Afal til selve Det røde Hav.

ligger „nærmere" Det røde Hav kunne have været de 28 km mellem Aqaba og al Humaydah, hvor vejen og stranden faktisk er det samme. Så kunne „grænseegnene af Det røde Hav" have været, hvor vejen drejede fra for at forsætte mod øst og syd gennem de 8 km i Wadi Umm Jurfayn og Wadi El Afal til Al Beda. Da Nephi senere henviser til, at de holdt sig til de dele af ørkenen, der lå på grænsen til Det røde hav, (1. Ne. 16:14), beskrev han sikkert det område, der ligger halvvejs nede ad kysten i nærheden af Jiddah, hvor de igen rejste langs selve kysten. Men vore opdagelser af, hvad „grænseegnene af Det røde Hav" og „grænserne, som ligger nærmere Det røde Hav", kunne betyde, åbnede en anden spændende mulighed: at Al Beda kunne have været Lehis lejrplads i Lemueldalen. Vi havde et par holdepunkter, som støttede denne foreløbige konklusion. Det forekom os klart, at „grænseegnene af Det røde Hav" var den højere wadi, hvori de tilbragte det meste af tiden, og grænserne „nærmere" repræsenterede kystsletterne i nærheden, som strakte sig mod øst til de første bjergkæder. Pludselig fik Nephis beskrivelser stor betydning for os.
Fader Lehi rejste sit telt i en dal ved en flod, som mundede ud i Det røde Hav. (1. Ne. 2:8) Nu til dags findes der ikke på hele Den arabiske Halvø en flod af betydning, som flyder året rundt og når ud til havet. Det årlige nedbør i dette område er mellem 1—15 cm. Der er lidt mere i bjergene ved Yemen i det sydvestlige hjørne og i Qarabjergene ved Salalah, Dhofar i Oman; men heller ikke der kan man finde

Wadi El Afal, som godt kan have været „Lesmuels dal" (Se 2. Ne. 2:10), går jævnt nedad, ca. 160 km. fra toppen til havet. Det glatte og jævne fald er idéelt, når man rejser med kameler.
I nærheden af Det røde Hav er Wadi El Afal flankeret af høje og ujævne klipper. Det kan have været til et sådant bjerg, at Nephi blev „bortført af Herrens ånd." (1. Ne. 11:1.)

brusende floder. Der er ingen virkelige floder i dag, som kan identificeres med floden Laman, og vi kan heller ikke finde en i de gamle optegnelser. Hvis der havde været en, ville mennesker i generationer have boet i nærheden af den. Men dermed er sagen ikke afgjort.
I Det gamle Testamente bruges der på hebraisk to ord, som på engelsk begge oversættes som „flod". Det ene ord, *nachalah,* betyder „vinterstrøm", men er oversat til „flod", når det beskriver Wadi al'Arish eller floden Arnon. Disse floder tørrer ud om sommeren. Men de tordenbyger, som er karakteristiske for vintersæsonen, resulterer i rivende strømme. Vor arkælogiske vejleder og ven, Salim Saad, siger, at wadierne løber i 2—3 dage efter en regnstorm, og at den arabiske regnsæson næsten fuldstændig er begrænset til januar og februar. Når vandet løber fra de nøgne bakker ned i de brede, skrånende wadi'er „kommer det for fuld kraft".
Det andet hebraiske ord, *nahar,* betyder en „vandstrøm", der løber hele året. Ordet bruges i Det gamle Testamente om Eufratfloden og Nilen, som begge er rigtige floder. Deraf ser vi, at hebraisk kan redegøre for variationer i betydningen af „flod".
Det er meget sandsynligt, at Lehi, efter at have oplevet en tordenbyge ved vandskellet af Wadi El Afal, har refereret til en „vinterstrøm" eller *nachalah,* da han beskrev „floden". Det er også muligt, at kilden ved Al Beda dannede et lille vandløb, som flød 34 km sydpå og mundede ud i Det røde Hav. Det, som dengang har været overskud af vand, ville nu være absorberet af den mere intensive opdyrkning i oaserne.
Naturligvis var Wadi El Afal og Wadi Umm Jurfayn ikke vore private opdagelser. De havde dannet hovedparten af den århundreder-gamle røgelsessti til Aqaba, som kom sydfra langs Det røde Hav; alligevel så vi kun få betydningsfulde bygninger eller konstruktioner på vejen. Der var nogle få, moderne diger, men ingen beduintelte, i disse to wadi'ers hovedløb. Men i de yderste lave ender af de fleste af de små forgreninger, som mundede ud i hovedwadi'en, kunne vi se telte og flokke. I bunden af disse wadi'er var der masser af kamelfoder i form af græs og tamariskbuske, og her gumlede æsler, kameler, får og geder fredeligt.
Vi kørte på en ny, asafalteret vej, som, så vidt vore førere kunne afgøre, fulgte den gamle karavanerute. Det lød fornuftigt, eftersom kamelerne altid ville blive tiltrukket af de mindste skråninger, og kameldriverne ville afpasse deres vandringer efter de korteste afstande. Hvis vore konklusioner var rigtige, så kørte vi på den vej, som Lehi havde benyttet i Wadi El Afal. Det var svært for os at udtrykke vore følelser. Hvis Al Beda virkelig havde været lejrpladsen i Lemuels Dal, var det her stedet, hvor Lehi læste og studerede messingpladerne og fortalte sin familie om deres genealogi. Her ofrede Lehi mange brændofre. Her drømte han om jernstangen og Messias' komme. Her fik Nephi en åbenbaring om Kristi jordiske liv og mission sammen med apostlene, om Christoffer Columbus, om sit eget folk blandt den store ikke-jødiske nation i det forjættede land, og om kirkens endelige genoprettelse. Her forklarede Nephi lignelsen om oliventræt. Her blev der sikkert plantet og høstet. Det var også her, de til deres store forbavselse fandt vejviseren (Liahona) udenfor Lehis telt. Denne vejviser skulle vejlede dem og føre dem til deres ukendte bestemmelsessted.
Selv om der eksisterede et århundreder-gammelt røgelsesspor også på Lehis tid, behøver det ikke at betyde, at Lehi vidste, hvor langt han skulle fortsætte ad det, eller hvor han skulle bryde af fra den mere berejste del af sporet for at følge mindre berejste steder. Så Lehi havde hårdt brug for denne Liahona. Naturligvis blev denne vejviser benyttet lige så meget til at give Lehis familie åndelig vejledning, som for at vise dem, i hvilken retning de skulle gå. Liahonaen virkede kun, når de var retfærdige. Hvis nogen nægtede at omvende sig, løb de vild, både i bogstavelig og i åndelig forstand. Analogien er belærende.
Der er mange majestætiske bjerge i nærheden af Al Beda, hvortil Nephi kunne være blevet ført, da han fik sin omfattende og detaljerede åbenbaring om Frelserens mission og de mest betydningsfulde historiske begivenheder indtil verdens ende. (Se 1. Ne. 11—14) Det højeste bjerg i omegnen, er Jobal Al Lawz, som ligger 34 km nordøst for Al Beda; det rager 2.550 km over havets overflade.
Fader Lehi opkaldte vandstrømmene efter sin ældste søn, Laman. Nephi lægger vægt på, at hans fader uddrog moralen for sin søn Laman, da han „så, at floden løb ud i Det røde Havs kilde." (1. Ne. 2:9; den nuværende danske udgave mangler ordet *kilde*) Måske antyder dette, at Lehi

En af de mange oaser på det gamle røgelsesspor langs vestkysten af Arabien. Ingen rejsende kan overleve ret længe i dette land uden vand; Lehi har uden tvivl gjort holdt ved mange af disse oaser under sin rejse.

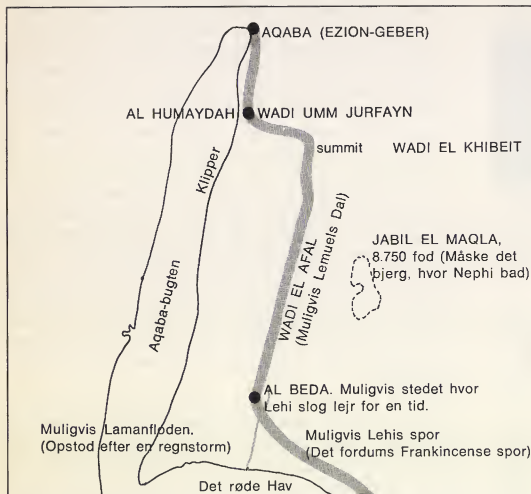

Illustration nr 9
Muligvis stedet, hvor Lehi slog lejr i Lemuels dal (også ruten for et gammelt røgelsesspor).

Afstand:

Fra Aqaba til Al Humaydah (langs kysten)	*29 km*
Fra Al Humaydah til tinderne i Wadi Umm Jurfayn	*40 km*
Fra disse tinder til Al Beda i Wadi El Afal	*53 km*
Den samlede „tre dage's rejse" (1. Ne. 2:6) kunne godt være	*ca 122 km*
Fra Al Beda (muligvis mundingen af Lamanfloden til Det røde Hav)	*34 km*

fra deres lejrplads ikke kunne se, at floden mundede ud i Det røde Hav. Al Beda ligger 34 km nord for det sted, hvor wadi'en munder ud i Det røde Hav.

En undersøgelse af vore kort og geografien giver os også en idé om betydningen af sætningen „Det røde Havs kilde". En kilde er hovedløbet, udspringet; og det er klart, at Aqababugten, som er en nordøstlig forlængelse af Det røde Hav, kunne kaldes en kilde til denne større vandmasse.

Fader Lehi beskriver Lemuels dal som „fast og urokkelig og bestandig". (1. Ne. 2:10) Sådan er Wadi El Afal virkelig idag med dens sandede bund fast og omkranset af solide bjerge.

Vi glædede os. Vi havde lokaliseret et sandsynligt sted for beliggenheden af Lemuels dal. Vi følte, at der var en særlig ånd til stede i Wadi El Afal i nærheden af Al Beda oasen i Saudi Arabien.

Telte

Nu prøvede vi på at danne os et billede af detaljerne fra denne lejrplads, hvor Lehi, ifølge vore beregninger, kunne have opholdt sig så længe som tre år. Det mest fremtrædende ved denne lejr må have været teltene. Efter at Ishmael og hans familie sluttede sig til gruppen, kan der have været op til ni telte, et til hvert ægtepar. Hvis de telte, som vi så over hele Den arabiske Halvø, lignede dem, som havde været benyttet igennem århundreder, kunne vi få en helt god idé om, hvordan Lehis telte havde set ud. Det er i virkeligheden slet ikke en utænkelig formodning, for historikere siger, at en *beit shaar* (et hus af hår) ikke har ændret sig væsentligt igennem tiderne.

Det gamle Testamente beskriver et telt som „sort" (Højsangen 1:5), lavet af „gedehår" (2. Mos. 36:14), og med „forhæng til teltets indgang" (2. Mos. 26:36)

Af SHIRLEY LEE

Manden som boede under jorden

For mange år siden levede der en usædvanlig mand, der valgte at bo under jorden. Nogle mennesker kaldte ham endda „den menneskelige muldvarp", fordi muldvarpe er små dyr, som tilbringer det meste af deres liv med at grave gange under jorden.
Selvom der ikke er nogen mennesker, som er små nok til at kravle igennem de mørke, underjordiske tunneler, hvor muldvarpene bor, har tusinder af mennesker besøgt De underjordiske Haver i Fresno, som ejes af Baldasare Forestiere. Dette usædvanlige „hus" ligger lidt nord for Fresno, Californien, og har været åbent for offentligheden siden 1954.
Hr Forestiere blev født i Messina, Sicilien i 1879. Da han var 21, rejste han til Amerika, hvor han arbejdede i New Yorks undergrundsbaner.
Senere brugte hr Forestiere sine opsparede midler til at flytte til Californien. Han købte 80 hektarer jord i nærheden af Fresno. Dengang var det som en ørken, da der endnu ikke var bygget overrislingsdamme. Temperaturen nåede somme tider helt op på omkring 48 grader, og hr Forestiere syntes, at en sådan hede var meget ubehagelig. Han fandt også ud af, at han ikke kunne plante frugttræer, fordi jorden var forbrændt og hård.
Han kom til at tænke på, hvor køligt det havde været at arbejde nede i New Yorks undergrundsbaner, og han besluttede sig til at lave tunneler for at undslippe heden. Til at begynde med ville han blot grave et par værelser til at bo i. Men han blev ved med at grave i 40 år, og hans underjordiske værelser — og gange strakte sig over ca 3 hektarer. De fleste af værelserne blev bygget 3 m under jordens overflade. Nogle steder gravede han også en „2. etage" omkring 7 m ned.
Selv om han kun var 1.60 høj, slæbte han hundreder af tons jord væk med sin trillebør. Han var i besiddelse af et naturtalent for indretning af værelser og gange med de stærkeste, kendte former for konstruktion — buen, søjlen og kuplen. Han skabte et interessant udvalg af værelser, grotter og solfyldte verandaer under jorden.
Den underjordiske arkitekts første beboelsekvarter bestod af to værelser med nogle interessante detaljer. Han byggede sæder ind i væggenes sider og lavede hak til at sætte hylder fast i. Hvert rum havde ovenlysåbninger, hvor igennem dagslyset og luften kunne komme ind. Om vinteren blev de dækket af glas for at holde regnen ude.
Senere konstruerede han en mere kunstfærdig lejlighed, som havde to soveværelser, opholdsstue, køkken, kapel, bibliotek og badeværelse. Han havde en hyggelig alkove, et udtræksbord og to ildsteder. Han byggede skydevinduer i

køkkenet og et panoramavindue, som dækkede det halve at et af værelserne. Han lavede også et kighul, så han i forvejen kunne se, hvem det var, når han hørte nogen komme.

Da hr Forestiere havde boet i sit hus et stykke tid, plantede han blomster, grøntsager, buske, vinranker og træer forskellige steder i sin undergrundslabyrint, på steder hvor de kunne få passende sollys og luft. Han eksperimenterede med forskellige størrelser og typer ovenlys til dette formål. Mange af træerne blev dyrket i beholdere, som blev anbragt midt i værelserne og haverne.

Nogle af træerne har de mærkeligste kombinationer af frugt; de er resultaterne af hr Forestieres eksperimenter med podning. Hans „2. etages træ", som vokser 7 m under jorden, frembringer 7 forskellige slags citrusfrugter — navel og valencia appelsiner, søde og sure citroner, mandariner grapefrugt og cheedro (en siciliansk frugt). Andre planter, vom vokser i undergrundshaverne, omfatter vindruer, vilde morbær, kinesiske dadler, hibiscus, rosenbuske, dadelpalmer, avocados, mandler, kvæder, jordbærbuske, barlettpærer, coronationpærer, figner, sarons rose og japansk mistel. Der er også et johannesbrødtræ, af hvis bønner man kan lave mel og chokolade.

For at få næring til sine planter kørte hr Forestiere mange ture i sin Ford for at hente den rige lermuld fra gamle flodlejer, som lå 120 km borte. Vand på det nødvendige plan blev tilvejebragt ved hjælp af en brønd og en pumpe. Hr Forestiere konstruerede endog et akvarium til guldfisk og tropiske fisk og lavede det, så man både kunne iagttage dem over og under jorden.

I de senere år har mennesket været i stand til at gå på månen. Der er bygget undervandsbåde, som blev midlertidige hjem under havenes overflade. Der er skrevet romaner om mennesker, som har boet under jorden. Men det er meget bemærkelsesværdigt, at denne talentfulde mand for mere end 50 år siden byggede et hjem, der var så godt at bo i, så interessant og så sjældent, at tusinder af besøgende hvert år kommer for at beundre hans skaberværk.

En profets kærlighed til sine forældre

Af SUSAN ARRINGTON MADSEN

Profeten Joseph Smith vidste, at hans liv var i fare. Vrede pøbelhobe havde forfulgt ham alle vegne og truet ham og hans familie på livet. I efteråret, 1838, blev han igen arresteret i Far West, Missouri.

Da han blev bundet og skubbet ind i en overdækket vogn, bad han om lov til at sige farvel til sin mor, Lucy Mack Smith, der grædende stod og så på, at han blev ført bort. Officererne nægtede at lade profeten stå ud af vognen, så i stedet for kaldte han på sin mor og bad hende komme nærmere. Fortvivlet søgte Joseph og fandt en revne i sejldugen, som vognen var overdækket med. Han rakte hånden ud til et sidste farvel til sin mor. Det var vigtigt for ham blot at røre ved hendes hånd, før vognen hurtigt blev trukket bort, og Joseph Smith blev ført til Liberty fængslet. Der blev han i seks måneder spærret inde i en mørk, overfyldt celle.

Joseph havde altid næret stor kærlighed for sine forældre. og der fortælles mange historier om hans omsorg for dem og hans ønske om at ære dem. En af beretningerne fortæller om dengang, da Joseph som dreng måtte gennemgå en operation i benet. For at hans mor ikke skulle se eller høre ham lide, bønfaldt han hende om at forlade værelset under operationen. Så bad han om ikke at blive bundet fast under operationen, men i stedet for blive holdt fast i sin fars arme.

Da Joseph blev ældre, tilbragte han mange dage ved sine forældres sygeleje, hvor han plejede dem, til de var raske igen. Hver gang han flyttede, sørgede han for at få et hus bygget i nærheden af sit eget, hvor hans forældre kunne bo, så han kunne være sammen med dem og modtage deres råd.

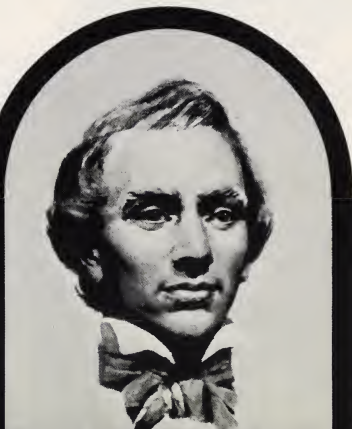
Josephs mor skriver om profetens glæde, da hans far, Joseph Smith sen., blev døbt i 1830: „. . . Joseph stod på bredden og idet han tog sin fars bånd, udbrød han med glædestårer i øjnene: ‚Priset være min Gud, at jeg har oplevet at se min egen far blive døbt ind i Jesu Kristi sande kirke!'"

En anden begivenhed, som viser Josephs kærlighed og respekt for sin far, fandt sted engang efter han havde haft en uoverensstemmelse med bror William. Joseph gik til sin far for at få vejledning, og striden blev bilagt, da den unge Joseph lydigt accepterede sin fars råd.

Ved én lejlighed vidnede Joseph om den velsignelse, det er at have forældre: „hvis modne år og erfaringer gør dem i stand til at give de bedste råd."

Når vi husker Joseph Smiths fødselsdag, den 23. december, er det godt at tænke på den store kærlighed og respekt, som han viste sine forældre. Til gengæld elskede og støttede de ham. Josephs mor og far var de første til at høre og tro hans beretning om Faderens og Jesu Kristi tilsynekomst i Den hellige Lund. Profetens forældre var også tilstede den 6. april, 1830, da kirken blev organiseret. I 1833 blev hans far ordineret som kirkens første patriark, og året efter blev han en af de assisterende præsidenter.

Så stor var Josephs kærlighed til sine forældre, at han i sin dagbog skrev: „Velsignet være min mor, for hun er altid fyld med barmhjertighed, og velsignet være min far, for Herren skal holde sin hånd over ham."

AMMON

Af MABEL JONES GABBOTT

Hvad ville du bede om, hvis en indflydelsesrig konge sagde til dig: „Skån mit liv, og jeg vil skænke dig, hvad end du begærer, ja, indtil det halve af riget?"

Ammon vidste lige nøjagtigt, hvad han ville have. Han og Lamoni, kongen af Ishmaels land, var på vej til Middones land, hvor Ammons brødre var i fangenskab.

Kong Lamoni havde ønsket, at Ammon skulle drage med ham til Nephis land, så han kunne forestille ham for sin fader. Men Herrens røst kom til Ammon og sagde :„Du skal ikke drage op til Nephis land, thi kongen vil stræbe dig efter livet, men du skal tage til Middonis land, thi din broder Aaron og ligeledes Muloki og Ammah er i fængsel."

Derfor fortalte Ammon Lamoni, at han ikke kunne drage med ham til Nephis land. „Mine brødre er i fængsel," sagde han. „Jeg må drage hen for at udfri dem."

Lamoni svarede: „Jeg ved, at du i Herrens styrke kan gøre alle ting; men jeg vil gå med dig, thi kongen i middonis land er en ven af mig." Derpå spurgte han: „Hvem sagde dig, at dine brødre var i fængsel?"

Ammon svarede: „Ingen uden Gud har sagt mig, at jeg skal gå til Middoni og udfri dem."

Lamoni befalede sine tjenere at gøre hans heste og vogne rede, og de tog afsted. På vejen mødte de Lamonis far, som var konge over hele landet. Han blev meget vred på Lamoni. „Hvorfor kom du ikke til den fest, som jeg lavede for mine sønner og mit folk?" spurgte han. „Hvor går du hen med denne nephit?"

Lamoni fortalte ham, hvordan Ammon havde reddet hans flokke fra lamanitterne ved Sebus' vande; så fortalte han sin far, hvordan han, Lamoni og hans folk havde modtaget Guds ord og var blevet døbt.

Lamonis far blev meget vred. Han erklærede, at Ammon var en tyv og en løgner, og han befalede Lamoni at dræbe Ammon med sit sværd.

Selv om Lamoni var ked af at være ulydig mod sin far, sagde han: „Jeg vil ikke dræbe Ammon, og jeg vil hjælpe med at befri hans brødre fra fængslet, for jeg ved, at de er retfærdige og den sande Guds hellige profeter."

Ammon kunne se, at Lamonis far blev endnu mere vred ved disse ord. Den gamle konge trak sit sværd for at dræbe Lamoni, så vel som Ammon. Men Ammon afværgede hans hug. Han slog sværdet ud af kongens hånd og havde ham snart i sin magt. Da kongen så, at Ammon kunne dræbe ham, begyndte han at bede for sit liv: „Skån mig, og jeg vil skænke dig, hvad du end begærer, ja, indtil det halve af riget."

Ammon svarede: „Tillsted først, at mine brødre bliver sat på fri fod. Dernæst må du ikke være fortørnet på din søn, kong Lamoni, men giv ham lov til at regere sit rige i overensstemmelse med det, som han mener er bedst for folket."

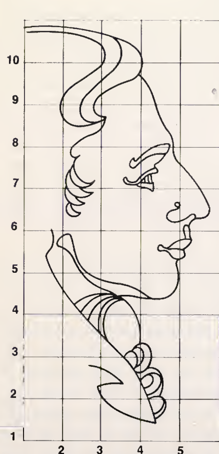
Den gamle konge blev meget forundret over, at Ammon ikke bad om noget til sig selv. Han glædede sig også over, at denne stærke og mægtige mand havde så stor kærlighed til Lamoni. Alle Ammons ønsker blev opfyldt. Så sagde kongen: „Når dine brødre er sat på fri fod, så kom og besøg mig, for jeg ønsker at lære mere om dine ord." Ammons uselviskhed og mod havde reddet hans ven og hans brødre, og en dør var blevet åbnet for hans missionsærbejde.

Bare for sjov

For at gøre billedet fire gange så stort, kan du tegne det over på de tomme firkanter . . .
Sørg for, at dine linjer skærer firkanterne på de samme steder som i originalen.

Løsning til det kinesiske puslespil

10					
9					
8					
7					
6					
5					
4					
3					
2					
1					
	2	3	4	5	

De huse af hår, som vi gæstede og undersøgte, var rektangulære og havde lange, skrånende tag, der hang ned over siderne. De mindste telte havde ni stænger, hvoraf de tre største var placeret ned gennem teltets midte, og tre mindre var anbragt på hver af langsiderne. Barduner, som også var lavet af gedehår, blev strakt ud til pløkker, tidligere kaldet pæle, som blev slået ned i jorden. (Se Dommerbogen 4:21) Hvert telt er ved hjælp af forhæng delt i to eller flere afdelinger, i det mindste en afdeling for mændene og en for kvinder og børn.

Vi kan ikke vide, om Lehis telte bar præg af hans velstand, eller om han med vilje havde valgt almindelige, sorte telte.

Man får ca 10 pund hår fra en kamel om året og mindre fra en ged. Hårene bliver spundet til lange tråde på en handten. Disse tråde laves til stof, som er så tykt som tæpper, meget tungt og stærkt, men også meget stikkende og groft. „Huset af hår" giver kølig skygge i de varme somre; og om vinteren er det varmt, når siderne er bundet godt til. Teltene er tunge, og selv om man kan flytte dem, er det indlysende, at fader Lehi havde brug for pakdyr til at transportere dem. Et almindeligt beduintelt er ca 9 m langt og halvt så bredt. En kamel kunne bære et lille telt; et andet dyr måtte så bære teltstængerne. En sheiks (stammehøvdings) telte svarede til hans rigdomme, men de er lavet på samme måde af de samme materialer, blot i afdelinger, som kan snøres sammen; og hver afdeling er så beregnet som oppakning for et enkelt dyr.

Lehi må have opholdt sig i flere år på bestemte steder for at rejsen i ørkenen kunne vare 8 år. En af disse lejrpladser har sikkert været Lemuels dal, hvor de muligvis har opdyrket jorden. Lehi tog ganske vist „levnedsmidler" med sig, da han forlod Jerusalem, men det er ikke sandsynligt, at det drejede sig om store mængder. Nephi forklarer, at de, efter at have boet i telte i Lemuels dal i ørkenen, samlede „alle slags frø både af korn og af frugt." (1. Ne. 8:1) Både hvede og byg var velkendt blandt Nephis efterkommere (Mosiah 9:9), og rug var kendt i Palæstina før Lehis tid. Det er sikkert disse kornsorter, som Nephi henviser til som „alle slags frø . . . af korn." Mormons Bog taler om frugter som vindruer, oliven og figner. (1. Ne. 10:12; 3. Ne. 14:16) Andre frugter som blev dyrket i vid udstrækning i Mellemøsten på Lehis tid, skønt de ikke er nævnt i Mormons Bog, omfatter dadler, kokosnødder og granatsæbler.

Lehis koloni har sikkert enten dyrket eller købt så mange af disse planter som muligt, mens de opholdt sig i Lemuels dal. Da de kom fra et opdyrket område, og da der var vand til rådighed (floden Laman), har de sikkert dyrket deres egne afgrøder; og i denne tid har de sandsynligvis fået en ret varieret kost.

Bryllupper

Foruden de daglige opgaver hører vi om fem glædelige begivenheder, som fandt sted i denne dal — fem ægteskaber. Ingen begivenhed blandt semitterne bliver mere fejret eller imødeset med større forventning af en datter end hendes ægteskab. Det er den eneste dag i hendes liv, hvor hendes betydning overskygger mændenes. I ørkenen er forberedelserne til et ægteskab meget udførlige, da der ikke blot skal laves brudeudstyr, men også et telt til de nygifte. Traditionen krævede, at hele nabolaget blev inviteret med til festlighederne. Mindre kunne ikke gøre det, hvis ægteskabet skull være kulturelt acceptabelt.

Lehis fire sønner og Zoram, Labans tidligere tjener, skulle alle giftes. Heldigvis havde Ishmael nøjagtigt det rigtige antal døtre. Det er meget usædvanligt, at Ishmael kunne have fem døtre, som var gamle nok til at blive gift; mange piger bliver trolovet, når de endnu er børn, og gift, når de er tretten år gamle. Det er endnu mere usædvanligt, at en af disse døtre, den ældste, ville være villig til at gifte sig med en tidligere træl, Zoram.

Det var skik i det gamle Israel, at faderen, eller en slægtning af den unge mand, valgte hans hustru og traf aftale om ægteskabet. Lehi har uden tvivl forhandlet med Ishmael på sine fire sønners vegne, selv om „forhandlingerne" muligvis blot har været en formalitet baseret på tidligere aftaler. Zoram, uden familie, blev sikkert regnet med i forhandlingerne som en søn i kraft af Nephis løfte, om at han skulle „blive regnet som en af os". (1. Ne. 4:34)

Hvis israelitiske skikke blev fulgt, ville der komme fem trolovelser ud af forhandlingerne. En trolovelse begyndte som regel, når brudgommen betalte medgiften til brudens far som erstatning for tabet af datteren, og den sluttede med brylluppet. En trolovelse varede sjældent mere end et år. Under trolovelsestiden omtalte parret hinanden som „ægtemand" og „hustru", og det var indforstået, at trolovelsen omfattede en pagt om troskab.

På Det gamle Testamentes tid behøvede at ægteskab ikke at blive godkendt af regeringen eller religionen; det var et familieanliggende, som bestod af en officiel pagt om troskab, og ægteskabet blev så anerkendt gennem familie og venners gode ønsker. En ret almindelig del af ægteskabet var en fest, der somme tider varede en uge; den blev oplivet af processioner, musik og dans. Når man tager i betragtning, at alle de fem ægteskaber muligvis blev indgået samtidig, må festlighederne have været overdådige, og de lokale nomader har muligvis været til stede.

Man drager sydpå

Da Lehi havde udrettet alt, hvad der var nødvendigt i Lemuels dal, fandt han en messingkugle „af mærkelig forarbejdning" udenfor sin teltdør. Den havde to visere, der viste den vej, de skulle gå i ørkenen. (Se 1. Ne. 16:10) Liahonaen er blevet kaldt for et „kompas" mindst fem forskellige steder i Mormons Bog (Alma 37:38, 43, 44; 2. Ne. 5:12; 1. Ne. 18:12), men det virkede kun i forhold til den tro og opmærksomhed, som de gav det (1. Ne. 16:28), ikke i forhold til jordens magnetiske linier. Fra tid til anden var der også en indskrift på kuglen. (Se 1. Ne. 16:26—27,29)

Da vi i Salt Lake City meget omhyggeligt havde studeret vores kort, havde vi spekuleret på, hvorfor Herren gav Lehi vejviseren på dette tidspunkt, når det eneste, de havde at gøre, var at følge det fint afmærkede røgelsesspor. Ved at

se på både skriftsteder og landskab dannede vi os nogle begreber om det:

1. At viserne på Liahona „viste den vej, vi skulle gå i ørkenen" (1. Ne. 16:10), antydede overfor Lehi, at de skulle fortsætte med at gå i syd-sydøstlig retning i stedet for på dette tidspunkt at krydse Det røde Hav eller gå mod øst op i bjergene. Denne retning faldt sammen med det forholdsvis sikre røgelsesspor.

2. Dette „spor" var imidlertid ligeså bredt som kystsletten — op til 75 km på de bredeste steder. Karavaner, der søgte efter kamelfoder, brugte det i hele sin bredde. Lidt længere nede ad kysten, efter Shazer, siger Nephi, at Liahonaen ledede dem „til de frugtbareste dele af ørkenen" (1. Ne. 16:14), muligvis til steder med friskt græs og rigelige eller mindre benyttede vandhuller.

3. Liahonaen gav også svaret, da Nephi, efter at have lavet en ny bue af træ, spurgte, hvor han skulle gå hen for at finde føde. Kuglen sendte ham „op på toppen af bjerget", hvor han virkelig fandt vildt. (1. Ne. 16:30—31)

4. Nephi nævner ikke Liahonaens anvisning, da de fortsatte rejsen, men det var bestemt på grund af, at de gik „næsten i samme retning som i begyndelsen". (1. Ne. 16:33)

5. Længere mod syd og øst, hvor røgelsessporet forgrener sig, måtte de beslutte sig til, hvilken vej de skulle tage; den ene gren går sydpå mod travle byer, og den anden går østpa til en vanskeligere rute. Igen har Liahonaen sikkert gjort klart for dem, at de skulle gå „i østlig retning".

Lehi fulgte Liahonaens første direktioner og gav ordre til, at de skulle bryde op fra Lemuels dal. Gruppen gik over floden Laman og fortsatte så „næsten i syd-sydøstlig retning" i „et tidsrum af fire dage" til et sted, som de kaldte Shazer. (1. Ne. 16:13) Vi beregnede, at denne del af rejsen førte dem ned til kysten af Det røde Hav, hvor de fortsatte ned af Tihama. Hvis vi regner de 114 km fra Aqaba til Al Beda som deres tre dages rejse ud i ørkenen (38 km om dagen), ville en fire dages rejse dække ca 152 km. Det ville rundt regnet bringe dem til Wadi Al Azlan, som længe har været en betydningsfuld og stor oase på Det røde Havs kystslette; dette kan så have været beliggenheden for Shazer. Dette område er nu en strækning af ufrugtbart sand; mod øst hæver bjergene sig lempeligt, og mod vest ser man Det røde Havs funklende blå vand. Denne rute er det gamle røgelsesspor, og det ville ikke have været vanskeligt for byboere at følge.

Langs denne strækning af kystsletten kan en karavane ikke gå ind i landet, da brøndene ligger nede ved Det røde Hav. Langs hele kysten så vi brønde, som møjsommeligt var gravet med håndkraft og omgivet med mure af sten. Ifølge ørkentraditioner betragtes vand som Guds gave til mennesket, ikke som noget, man kan besidde eller opsamle, men noget man kan nyde og glæde sig over og frit dele med gæster. Vand er livet i ørkenen. Lehi kunne ikke have rejst langt uden drikkevand til sin familie og sine dyr.

Hvis vi har ret i, at vækstperioderne i disse otte år blev brugt til at dyrke afgrøder, må der også have været mulighed for at få vand til overrisling. På vor vej så vi mange gamle brønde, kilder og vandbeholdere, flankeret af nutidens borede brønde.

Somme tider så vi fortsatte vandløb, som omhyggeligt var gravet for at få det mest mulige ud af det kostbare vand. Men vi så aldrig friskvandskilder, uden at finde mennesker og dyr i nærheden.

Kort i store målestokke over den rute, som Lehi muligvis har fulgt, tegnet af Saudi Arabiens ministerium for naturrigdomme, viser 118 af disse gamle kilder eller brønde fordelt over hele området. Disse kort skelner mellem „gravede" brønde, som i nogle tilfælde går tusinder af år tilbage, og de „borede" brønde, som kun har været kendt i nogle få årtier. Hvis vi antager, at vandforsyningen i disse gamle brønde var nogenlunde den samme som på Lehis tid, opdager vi, at gennemsnitsafstanden mellem disse vandforsyninger er 29 km; den længste strækning uden vand er 106 km. Kortet viser os to strækninger fra Aqaba til Salalah, hvor vandmægden er så sparsom, at det er besværligt at rejse der. Den første strækning er fra Jiddah i Saudi Arabien til Al Qunfudhah, som muligvis har været lejrstedet Nahom, hvor Ishmael døde. Her var der vand med en gennemsnitsaftstand af 38 km. Den anden, sandede strækning kommer på den østlige del af rejsen og går fra Najran (i nærheden af Nahom) i Saudi Arabien til Salalah i Oman; her var der gennemsnitligt 42 km mellem hver vandforsyning. Det er interessant at opdage, ifølge Nephis beretning, at netop disse to strækninger ser ud til at have forårsaget de største lidelser for Lehis gruppe. (1. Ne. 16:20, 17:1)

Den brækkede bue

Mormons Bog fortæller os, at Nephi og hans brødre dræbte vilde dyr med buer, pile, slynger og sten. (1. Ne. 16:23) En lokal fører fortalte os, at han som ung mand dræbte i hundredvis af gazeller, bare fordi han var „vild efter at skyde". Han fortalte os, at man i bjergene kan finde vildæsler, gazeller, antiloper, stenbukke, duer, ryper, agerhøns, vilde køer, heste, æsler, kameler og hunde. Hundene er som regel hurtige mynder, som er trænet til at fange harer. Disse hunde (kaldet salukis) er populære blandt nomaderne, og næsten hver eneste familie har en. Der er mange andre dyr, som Lehi og hans selskab sikkert ikke ville have brudt sig om at spise, men som udgør en del af den lokale dyrebestand: ulve, sjakaler, ugler og slanger. Der er også græshopper, som man, ifølge jødiske skikke, har lov til at spise (3. Mos. 11:21—22). Beduinerne anser dem for lækkerbidsken og tørrer dem og opbevarer dem, så de kan spise dem året rundt; selv hundene kan lide dem. „Græshoppesæsonen", som kun kommer med adskillige års mellemrum, anses af ørkenbeboerne som en slags taksigelsestid. (William Tracy: „A Talk With Violet Dickson", *Aramco World Magazine,* nov-dec 1972, 23:17)

Det var mens vi rejste langs kysten af Det røde Hav i nærheden af det moderne Jiddah, at vi fandt ud af, hvordan Nephis stålbue kunne være brækket, og hvordan hans brødres træbuer kunne have mistet spændskraften. (For bibelske henvisninger til stålbuer, se 2. Sam. 22:35; Salm. 18:34; Job 20:24. King James version) Hændelsen med den brækkede bue skete efter, at de havde rejst i „mange dage"

(Nephi siger dette både i 1. Ne. 16:15 og 16:17) og havde slået lejr for at hvile sig en tid. Det ville være naturligt for et selskab, som måtte rejse med en fart, der var afpasset efter kvinder og børn. Da Nephi siger, at de igen rejste i „mange dage" (v. 33) for at nå til Nahom, efter at have forladt lejrpladsen, hvor buen brækkede, så kan dette sted have ligget ca midt imellem Shazer og Nahom. Det er et område, som ligger i nærheden af Jiddah, Saudi Arabien, hvor vejret er en nådeløs blanding af hede, fugtighed, sand og salt — en kraftpåvirkning, som er stærk nok til at ødelægge stål! Vi var lamslåede over at se bilskærme, hvor rusten i løbet af få måneder havde ædt huller. Mellem marts og november er heden ubarmhjertig. Selv i slutningen af januar ligger temperaturen på omkring 29 grader. Fugtighedsgraden ligger på omkring 60 % året rundt. På et fugtigere område ligger gennemsnittet 15-års periode på 92 % året rundt. Det er simpelthen umuligt for umalet metal at holde sig under sådanne forhold. Vi så ikke ret meget metal hverken i bygninger eller på skibsværfter.
Kunne det samme være sket med Nephis bue? Nedbrudt af rust brækkede den imellem hans hænder, da han spændte den til det yderste. Klimaet kunne også forklare, hvorfor hans brødres buer mistede deres spændkraft omkring samtidig. Hvis det var træbuer, kunne de bevares spændte og stærke i det tørre område omkring Jerusalem; men adskillige år i det fugtige klima langs Det røde Havs kystslette ville uværgerligt have fået dem til at opsuge fugt, indtil de blev så bøjelige som unge træer. Nogle af vore bekendte fortalte faktisk om lignende oplevelser med nogle af deres ejendele, som var lavet af træ.
Dette var problemet, som Nephi stod over for, men han skriver, at han fandt træ til at bygge en ny bue af. (1. Ne. 16:23) Vor arkæologiske ven, Salim Saad fortalte begejstret, at man kan lave en god bue af granatæbletræet, som vokser i området ved Jiddah. Disse træer vokser over hele Mellemøsten, selv i brakvand. Granatæbletræet er et forholdsvis lige og tætåret frugttræ, som er bemærkelsesværdigt bøjeligt og solidt.
På Lehis tid var Jiddah sikkert blot en lille landsby; i dag er det en storby med ½ million indbyggere.
Så sent som for 25 år siden blev et brev udbragt i Jiddah, som blot var adresseret til „manden, som ejer to trær". Nu er der selvfølgelig mange træer.
På et skibsværft i Jiddah så vi mænd skære planker ud i hånden og forme kølen og forstavnen med håndbor, save og økser. Her var vi så heldige at købe et båndbor lavet af hårdt træ og med et fint forarbejdet jernbid. Det drejes ved hjælp af en læderrem, der er viklet omkring det og fæstnet til en bue. Selv om det i vore moderne øjne så primitivt og klodset ud, så vi det bore igennem hårde træplanker på få sekunder.
I Yanbu, som lå nordligere langs kysten, var vi blevet lige så fascineret af de gammeldags save, som blev brugt på et andet skibsværft. Jernbladet blev strakt i en træramme og strammet ved at sno en pind gennem et reb, som forbandt rammens sider i den modsatte ende af bladet. Igen, til trods for dens tilsyneladende primitve udseende, fór den gennem tykke planker med beundringsværdig lethed.

Her i Abha-området, hvor Lehi sikkert drejede mod øst, støder den rejsende på sådanne bjerge — et vanskeligt terræn, der godt kunne have forårsaget „mange trængsler." (1. Ne. 17:1.) Denne smalle wadi er et af de gamle spor, der snor sig fra Det røde Hav op til Abha-højsletten.

Vi huskede Nephis forklaring på sit skibsbyggeri — han „forarbejdede ikke tømmeret på den måde, som folk havde lært." (1. Ne. 18:2) Han havde åbenbart lært så meget fra skibsværfterne langs kysten, at han vidste, at ved at følge Herrens fremgangsmåde, afveg han fra „menneskers vis."
Vi forundres over skibsbyggernes dygtighed. Når de formede skibets spanter, valgte de omhyggeligt træ, som bøjede naturligt i den ønskede kurve og formede det nøjagtigt med små håndøkser. De bevarede træets naturlige bøjninger og brugte fødder og tæer til at holde fast på træet, mens de arbejdede. Da vi grundende stirrede ud over Det røde Hav, ønskede vi, at Nephi havde medtaget lidt flere detalaljer.

Fødevarer

På vejen samlede vi flere oplysninger om fødevarer. Tilsyneladende spiste de gamle ørkenboerer den samme slags mad, som nutidens beduiner spiser. I Israelmuseet så vi produkter, som lokalt blev dyrket helt tilbage til 1.000 f. Kr. Der var byg, hvede, hvidløg, dadelfrø, linser, oliven, nødder og agern. Det er indlysende, at alle disse produkter var almindelige grundfødevarer på Lehis tid. Det er ikke kun nødvendige levnedsmidler i dag, men var det lige så vel i gamle dage. Vore venner, som kendte Mellemøstens historie, fortalte os gentagne gange, at livsformen i ørkenen ikke havde ændret sig væsentligt igennem århundreder. Alle oldtidens skrivere, som havde førstehåndskendskab til Den arabiske Halvø, beskriver vedvarende rækker af oaser, landsbyer og omvandrende nomader langs den rute, som Lehi ville have fulgt.

Mens vi lavede en liste over fødevarer, blev vi klar over, at vi ikke kunne overse kamelen. For ørkenboeren er kamelen mere end „ørkenens skib". Den repræsenterer en levemåde, en særlig gave fra Gud, et dyr så vigtigt, at det arabiske sprog har over 700 ord til at beskrive alle de forskellige kamelracer, deres tilstande og udviklingstrin, Kameler bliver 40–50 år gamle, og hunkamelen giver mælk op til fire år efter et føl er kommet til verden. Beduiner kan leve i måneder, ja selv år ad gangen (og gør det også somme tider) blot med kamelmælk og dadler som det fundamentale i deres kost.

Kamelens mælk er en så kostbar vare, at beduinerne kun giver føllet lov til at die uafbrudt i seks uger. Så dækker de moderens yver med en lædersæk og giver kun føllet lov til at die et par gange om dagen. På denne måde bliver det hurtigt vænnet fra.

Sheik Helwan Habtar fra Abha, Saudi Arabien, forklarede, at en mand har brug for ca 4 kameler i ørkenen (hvis han skal leve udelukkende af dens produkter); så hvis Lehi havde prøvet på udelukkende at leve af sine kamelers produkter, ville det have krævet en enorm flok til hans gruppe, som bestod af mindst tyve mennesker. Men det er ikke sandsynligt, at de fuldstændigt fulgte denne beduinenpraksis, da de også jagede vilde dyr, og sikkert også dyrkede afgrøder flere steder.

Nephis bemærkning om, at de spiste „råt kød" (1. Ne. 17:2) virkede utiltalende og frastødende på os; derfor blev vi overraskede over at smage det i Cairo, hvor vor ven Angie Chukri serverede denne lokale delikatesse for os. Det dryppede ikke af blod, som vi havde forestillet os, men var krydret med hvidløg og andre smagssoffer. Det var tøret i solen og havde en mørkebrun farve på ydersiden. Men indeni var det lyserødt og blødt at tygge, ikke sejgt som vi havde regnet med. Den fremherskende smag var selvfølgelig hvidløg, men det gav en sød smag, som forandrede vores forestilling om, at det var svært at spise råt kød. Senere så vi råt kød til salg i ægyptiske, jordanske og arabiske markeder; det var formet som lange pølser og krydret næsten på samme måde, som de stykker, Angie serverede for os. Vi fandt det interessant, at det arabiske navn, *basterma,* betyder „råt kød". Nephis terminologi var altså ikke blot beskrivende, men også det korrekte navn. Var det denne fremgangsmåde eller en lignende, som Herren havde lært Nephi at bruge for at gøre deres mad „velsmagende", så de ikke behøvede ild på den farlige strækning op gennem landet fra Det røde Havs kyst til landet Overflødighed?

Nahom

Nephi beretter, at Lehis koloni fortsatte mod syd langs Det røde Hav og til sidst slog lejr „på et sted, der blev kaldt Nahom". (1. Ne. 16:34) Da kolonien igen brød op, „fortsatte vi atter vor vandring i ørkenen . . . næsten i østlig retning fra den tid af". (1. Ne. 17:1) Røgelsessporet drejer mod øst ved den nittende breddegrad; det er muligvis der, Nahom har ligget.

Den landsby, der nu ligger i nærheden af den nittende breddegrad, hedder Al Qunfudhah. Vi havde naturligvis særlig interesse i at betragte deres begravelsesformer — og skikke, for det var sikkert her i nærheden, at Ishmael blev begravet.

Hvis man drejer mod øst fra dette mulige sted for Nahom, ender Det røde Havs kyst i den ene høje, forrevne bjergkæde efter den anden; nogle af dem rager 3.000 m op over havets overflade. Et af de gamle røgelsesspor drejer væk fra kysten her i nærheden og snor sig mod øst gennem Wadi Ababish, op over bjergryggene til landsbyen Suda, og forener sig med de andre spor ved karavanebyen Abha, Saudi Arabiens regionale hovedstad, som ligger 1800 m over havets overflade.

Terrænet overbeviste os også om, at Lehi virkelig drejede mod øst her i nærheden; mangelen på veje gjorde det næsten nødvendigt. Udskæringerne på de fremspringende klipper var medtaget af vind og vejr og bar igen vidnesbyrd om, at karavaner i århundreder havde benyttet denne vej.

I Abha mødte vi en usædvanlig mand, netop som vi havde brug for ham. Helwan Habtar havde taget eksamen fra amerikanske universiteter i både politisk videnskab og økonomi; han inviterede os til sit hjem, hvor han fremsagde sin genealogi 22 generationer tilbage. Tre andre mænd, som også var på besøg, fremsagde deres genealogi så langt som 13 generationer tilbage. De glædede sig over, at vi ville optage det på bånd.

Vi var så heldige at være i Abha på en tirsdag. Denne dag har igennem århundreder været byens markedsdag; det er en skik, som går så langt tilbage, at hr Habtar ikke kunne fortælle os, hvornår den først begyndte. På markedet er der forskellige områder, hvor man kan få honning, røgelse, myrra, frugt, grønsager, stof, tøj, æsler, får og kameler. Vor opmærksomhed blev først rettet mod de steder, hvor der blev solgt røgelse og myrra. Røgelse kommer i gyldne klumper på størrelse med spidsen af en finger, mens myrra er rødbrunt og kommer i klippeformede stykker eller som revne spåner. Røgelsen var forholdsvis billig (10–15 kr pundet), men myrra er stadigvæk kostbart, fordi det bruges til „medicinske" formål: hver nyfødt baby får lidt myrra udrørt i vand for at blive advaret om livets bitterhed; brændende myrra i et røgelseskar, anbragt i nærheden af et barns sygeleje, hjælper til hurtig helbredelse. En 45-årig araber i Jerusalem fortalte, hvordan hans mor havde fået ham til at springe over en skål med brændende myrra, når han var syg som barn. Nu forstod vi en mulig grund til, at de vise mænd bragte Jesusbarnet myrra; det var for at hjælpe Maria med at holde ham rask.

Som vi tidligere har talt om (se Stjernen fra juli), gik Lehi uden om Yemen og Hadhramautdalen, som dengang var og stadig er tæt beboede egne. Så vidt vi kan afgøre, var folkene fra det gamle Ma'an de første, som oprettede et kongerige der- 1200 f. Kr. Folket fra Saba, som efterfulgte dem, regerede på Lehis tid.

Der er andet som tyder på, at Lehi ikke rejste gennem Yemen og Hadhramaut. Nephi beretter, at de på denne del af rejsen spiste råt kød, ikke brugte ild, „gennemgik mange trængsler" og endelig ankom til det frugtbare land ved havets kyst. (Se 1. Ne. 17:1–5) Hvis de havde fulgt det mest

Skibsværfterne ved Jiddah. Dette store skib bliver bygget af planker, der fastgøres til træspanter. Man bruger kun håndredskaber, og skibsbyggeren har blåtrykkene tegningen i hovedet. Skibe på denne størrelse foretog historiske rejser til Kina, Zanzibar og Indien.

En brønd i Saudi Arabien, omkranset af sten. Vand er den væsentligste bestanddel for liv i ørkenen: Folk bosætter sig, hvor der er vand. Det er umuligt at bosætte sig, hvor der ikke er vand, og det er farligt at rejse der. Beduinerne rejser fra brønd til brønd, og det gjorde Lehi sikkert også.

Der er graveringer på mange af klipperne langs det gamle røgelsesspor. Denne adspredelse, som beskæftigede de trætte kameldrivere, har gennem århundrederne efterladt et tydeligt spor, der har hjulpet nutidens arkæologer til at spore de gamle handelsruter.

Små både, som er trukket op på strandbredden ved Salalah. Forfatterne tror, at det var her, Nephi byggede sin båd og begyndte sin rejse på Det arabiske Hav.

Morbærtræet i Mellemøsten er ikke som det store, løvfældende træ, man finder in Europa og Amerika. I stedet for er det et robust figentræ, som billedet viser, og det er i stand til at overleve og bære frugt med blot en lille smule vand og masser af sol og varme.

benyttede røgelsesspor, som drejer af og går længere mod syd gennem Yemen, ville de være kommet igennem frugtbart land det meste af tiden.

I stedet for drejede Lehi og hans gruppe næsten mod øst langs en kortere, men vanskeligere del af røgelsessporet, som løber langs udkanten af Den arabiske Ørken, en af jordens største sandørkener, som strækker sig nord og øst for Najran. Røgelsessporet løber langs dens sydlige grænser. Vi fløj over dele af dette område. Det var et område, som lignede månens overflade, ufrugtbar og uden bevoksning, bortset fra lidt græs eller et par små buske hist og her. Landskabet med de mange wadi'er var dækket af brækkede klippestykker, som var spaltet af jordskælv og nedbrydninger. Vi må være kommet lige efter en tordenbyge, for der var vand i mange af wadi'erne.

(Fortsættes)

Livets spil

Af ældste Paul H. DUNN
De halvfjerds' første Råd

Nogle af jer bliver sikkert ikke forbavset over at høre, at der er skriftsteder om atletik i alle kirkens standardværker. En af vore store lærere, Robert Matthews, gør os opmærksom på nogle atletiske udtryk, som apostlen Paulus benyttede i mange af sine breve, og han indleder sit værk med disse ord:
„Hvert andet år blev der holdt konkurrencer i Korinth (og naturligvis også i andre byer) i alle sportgrene, som grækerne kunne lide, såsom løb, boksning, spring, brydning, spyd- og

diskos- kast og i væddekørsel. Sejrsprisen var blot en krans eller krone af grankviste eller vedbendblade, men vinderen blev hilst velkommen i sit fædreland med megen ære. For at man kunne kvalificere sig og deltage i disse begivenheder var det nødvendigt at træne hårdt og længe. Det var ikke blot den rene leg for en konkurrencedeltager; han måtte disciplinere sig selv og hele tiden gøre sit yderste for at blive vinder. Når Paulus prædiker evangeliet, henviser han ofte til disse atletiske begivenheder. Han taler om boksere, brydere, løbere, og hvor de skal løbe. Han taler om gladiatorer, som kæmper mod vilde dyr, om en sejrskrans for vinderen, om mål, om belønninger, hård træning, den rette kondition, starteren, dommeren og frem for alt om viljen til at vinde. De første kristne kendte uden tvivl disse begivenheder og lege, og derfor benyttede Paulus disse atletiske udtryk for at opmuntre sine tilhørere til at bruge evangeliet i deres eget liv, og især for at vise dem betydningen af selvdisciplin og selvfornægtelse."

Bror Matthews fortsætter med at sige, at Paulus sikkert har stået i et af grækernes store stadioner og iagttaget maratonløberne, når de gik frem og lagde deres rustning til side. De plejede at træne i deres rustning, og så tog de den af, når løbet skulle begynde. Starteren sendte dem afsted; de løb 42 km rundt i den nærliggende landsby, tilbage til vejen og sluttede løbet på stadion. Ved slutningen af løbet gav dommeren sejrsprisen til vinderen. Paulus har sikkert iagttaget et sådant løb og har været inspireret deraf, da han sagde:

„Så lad da også os, som har så stor en sky af vidner omkring os, lægge alt det bort, som tynger, og synden, som så let hilder os, og lad os med udholdenhed ile fremad i det kapløb, vi har foran os, mens vi rette vort blik mod Jesus, troens banebryder og fuldender." (Heb. 12:1–2)

Paulus ogdagede igennem sporten noget af det største, som træning kan tilbyde: viljen til at vinde. Han så disse sportshelte kronet med sejr, han så den krans, som de havde modtaget, og han så sig selv stå som sejrherre og modtage den største af alle belønninger, det evige liv. Paulus vidste, hvordan disse mænd kæmpede for sejren; han kendte den iver og energi, hvormed de gik ind til konkurrencerne, og han forstod, at de kristne kunne lignes med dem. De illustrationer, som Paulus benyttede, var især anvendelige på grund af deres religiøse betydning. Ligesom Jesus var Paulus dygtig til at bruge illustrationer, som var taget fra hverdagens begivenheder. Han fremhævede, at sejrsprisen i evangelisk betydning så vel som i sportskonkurrencer er afhængig af vedvarende anstrengelser, selvdisciplin og fuldstændig selvopofrelse.

Lad mig citere fra hans breve. Dette skrev Paulus til korinterne:

„Ved I ikke, at de, der løber på væddeløbsbanen, ganske vist alle løber, men kun én får sejrsprisen? (Dette var noget som korinterne kunne forstå.) Løb således, at I kan vinde den! Enhver, der deltager i idrætskamp, er afholdende i alt; de andre for at få en sejrskrans, der visner, vi for at få en sejrskrans, der aldrig visner." Han fortsætter med at sige: „Jeg løber derfor ikke på må og få; jeg kæmper som en nævekæmper, der ikke støder i luften, men jeg er hård mod mit legeme og holder det i ave, for at ikke jeg, der har prædiket for andre, selv skal blive forkastet." (Se 1. Kor. 9:24–27)

Læg nu mærke til, hvad han siger til sin ven Timoteus: „Den gode strid har jeg stridt, løbet har jeg fuldført, troen har jeg bevaret. Så venter mig nu retfærdighedens sejrskrans, som Herren, den retfærdige dommer, vil give mig på hin dag." (2. Tim. 4:7–8) Paulus gav også Timoteus følgende store påmindelse, som jeg gerne vil tale lidt om: En atlet vinder ikke sejrskransen, hvis han ikke kæmper efter reglerne. (Se 2. Tim. 2:5) Denne sætning indeholder en vigtig lektie. Livet er sammensat af interessante regler og vedtægter, og man kan kun blive sejrherre, hvis man kæmper efter spillets reler.

Verden har brug for det, du har

Vi er i bogstavelig betydning sendt til jorden for at deltage i et meget betydningsfuldt spil, og dette spil har nogle vidunderlige regler og vedtægter. Til de af os, som har sund fornuft og forståelsen og evnen til at lytte til trænerne, vil jeg bevidne, at vi har en fantastisk hovedtræner i Spencer W. Kimball. I har hørt om ham, De tolvs Råd og andre generalautoriteter, biskopper, stavspræsidenter, ledere og lærere. Tror I, at alle disse mennesker holder jer for nar? Eller er de blevet sendt i en særlig tid af jeres liv for at hjælpe jer med bedre at følge reglerne i livets spil? Jeg bevidner, at det sidste er tilfældet, og jeg opfordrer jer, som deltager i denne konkurrence, til at lytte til kloge og nyttige råd. På dette tidspunkt af jeres liv, jeres livs spil, må I gøre to ting: forberede jer til at møde de store udfordringer, som verden giver jer, og (2) når I har forberedt jer, må I dele det, I har, med verden for at gøre den bedre.

Vor kirke er en missionærkirke. Det ved I lige så godt som jeg. Skrifterne er fyldt med råd fra vor himmelske Fader igennem hans Søn. Lad mig lige hurtigt give jer et par eksempler, som I allerede kender. Lad os kigge på afsnit 64 Lære og Pagter. Det er en åbenbaring, som blev givet til profeten Joseph Smith i september, 1831, kort efter at kirken var organiseret. Der var ikke ret mange medlemmer, men de havde et overvældende og frygtindgydende ansvar for at dele, give og undervise. Herren sagde følgende til sin profet:

„Da I nu er agenter og går Herrens ærinde, så er alt, hvad I gør efter Herrens vilje, Herrens gerning.

Og han har sat jer til at sørge for sine hellige i disse sidste dage, så de må få en arvelod i Zions land." (L & P. 64:29–30)

Lad mig stille et spørgsmål. Hvordan kan de opnå det, hvis du og jeg ikke giver dem det og giver det villigt og effektivt? Han fortsætter:

„Og se, jeg, Herren erklærer for jer, og mine ord er vise og skal ikke slå fejl, at de skal få det.

Men alt må ske til sin tid.

Bliv derfor ikke trætte af at gøre godt, thi I lægger grundvolden til et stort værk, og af de små ting kommer det, som er stort.

Se, Herren fordrer hjertet og et villigt sindelag; og den, der er villig og lydig,

skal i disse sidste dage nyde det gode i Zions land." (L. &P. 64:31–34)
Jeg har en personlig oplevelse, som omhandler dette princip. I 1940-erne modtog min yngre bror en missionærkaldelse til New England. Uden at gennemgå alle detaljerne, som ikke har nogen betydning, blev han sendt til et lille samfund i Nova Scoti, som hedder Kentville. Der tjente han det meste af sin mission. Som det er sket for andre missionærer, var hans mission tilsyneladende en fejltagelse med hensyn til at døbe mennesker. I ved, hvordan ældre brødre driller de mindre, når disse ikke har held med sig. Sådan var jeg også, og jeg mindede bestandigt min bror om hans fiasko som missionær. Tyve år senere blev jeg kaldet til at præsidere over den samme mission. Ved min første distriktskonference i Halifax, Nova Scoti, kom en lille dame hen til mig efter det første møde. Hun sagde: „Ældste Dunn, har du en bror der hedder David?" Jeg bekræftede det. Hun fortsatte: „Var han på mission i New England?" Jeg sagde: „Ja, det var han." Og så gjorde hun noget, som alle missionærer vil påskønne. Hun bladede alle sine billeder igennem, tog et af dem frem og spurgte: „Er det ham?"
Jeg sagde: „Sådan så han ud for tyve år siden."
„Åh," sagde hun, „hvor er han?"
„Han er i Syd-Californien," svarede jeg.
„Åh, jeg vil så gerne i forbindelse med ham. Det var ham, som fik mig ind i kirken."
„Nej," sagde jeg, „du tager feil. Min bror fik ikke nogen ind i kirken."
„Jeg kan ikke lide at rette dig," sagde hun, „men . . ." Så hentede hun seks andre mennesker, som viste sig at være ledere i Halifax distriktet. Hun sagde: „Alle disse mennesker kom ind i kirken på grund af din bror. Vi takker Gud for ham."
Ud af små ting vil der komme noget stort.

Belær din næste!

Lad mig fortælle jer om et par oplevelser. I ved, hvad Herren siger i afsnit 88 9 Lære og Pagter. Han siger det så enkelt, som det kan udtrykkes: „Advar din næste." (Se L. & P. 88:81) Jeres næste er både dem indenfor og udenfor kirken, som trænger til at blive advaret.
En af mine bekendte blev alvorligt syg for kort tid siden. Jeg skyndte mig til Veterans Hospital i Salt Lake City for at se, om jeg kunne gøre noget for ham. Han har flere problemer. Han er ikke særlig aktiv i kirke. Jeg er sikker på. at I selv kender sådanne mennesker.
Han blev overrasket, da jeg trådte ind i værelset. „Hvordan kunne du vide, at jeg var her?" spurgte han.
„Åh," svarede jeg, „Herren har sine egne måder at give besked om den slags."
Han led af en blodsygdom, som havde voldt ham mange lidelser. Det var meget alvorligt på grund af hans alder. Han havde store smerter i anklerne. Da jeg kom for at besøge ham, var han ved at spise til middag, så jeg satte mig på kanten af sengen og sagde: „Vil det hjælpe, hvis jeg masserer dine ben et øjeblik?" Det gjorde jeg så og spurgte ham: „Må jeg stille dig et personligt spørgsmål? Skræmte denne pludselige sygdom dig lidt? Ved din biskop, at du er her? Bliver du vred, hvis jeg fortæller ham det? Vil du gerne have en særlig velsignelse?" Han nikkede. „Har du tro?" spurgte jeg.
„Nej," svarede han.
„Har du tillid til mig?" spurgte jeg.
„Ja," svarede han.
„Ved du hvad tro er?" spurgte jeg.
„Nej," svarede han.
Så begyndte jeg at belære ham.
Jeg har opdaget, at de fleste mennesker ikke kender disse ting, fordi de ikke er blevet belært; de forstår det ikke. Jeg gav ham en lille 2 ½ minuts tale om tro. Hvad er evangeliets første principper? Tro, omvendelse, dåb og Helligåndens gave. Hvis vi går tilbage og ser på begrebet tro, hvad står der så? Tro på den Herre Jesus Kristus.
Somme tider glemmer vi den sidste del. Jeg belærte ham om dette princip. Han havde aldrig før hørt om det, skønt han var 62 år og født og opvokset i kirken.
Jeg havde naturligvis bemærket, at der lå fire andre mænd på stuen. Der var intet privatliv på denne stue. Jeg bemærkede, mens jeg underviste (selv om jeg ikke forsøgte at holde tale; det var blot mellem min bror og mig), at de andre anstrengte sig for at høre efter. Så da jeg rejste mig for at anbringe mine hænder på min vens hoved, blev jeg af ånden tilskyndet til at spørge de andre mænd på stuen: „Mine herrer, må jeg få Deres opmærksomhed et øjeblik?" De rejste sig alle op i sengen. „I har sikkert bemærket, at jeg er her for at besøge min ven, som ligesom I er syge. Jeg er hans hjemmelærer. Vi er vedlemmer af Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige – mormoner. Jeg har ikke haft mulighed for at lære jer at kende; jeg ved ikke, hvad I tror på, men vi tror, at vi skal hjælpe hinanden åndeligt. Det er det, jeg prøver at gøre her i aften. Jeg vil give denne mand en særlig velsignelse." Så fortalte jeg dem i korte træk, hvad dette betød. Jeg fortsatte: „Jeg forventer ikke, at I skal bifalde det eller afvise det, men har I noget imod at være ærbødige et øjeblik, mens jeg udfører denne handling for min ven?" De kiggede blot på mig. Så lagde jeg mine hænder på hans hoved og velsignede ham. Ånden rørte os begge, og denne mand, som sandsynligvis ikke har været i kirke i 22 år, græd uden at skamme sig. Da jeg var færdig, omfavnede vi hinanden, og jeg sagde: „Må jeg stille dig et personligt spørgsmål? Har jeg fornærmet dig?"
„Åh nej, bror Dunn," svarede han, „dette er et af de helligste øjeblikke i mit liv. Tak." Da jeg vendte mig for at gå, var der fire andre som ønskede velsignelser; og de to af dem var ikke engang medlemmer af kirken. I sidste dages hellige, behøver ikke at skamme jer over, hvem I er, eller hvad I er. Vi vil allesammen få øjeblikke, hvor vi kan belære andre, når vi deler denne værdifulde gave, som vi ejer. Jeg beder Gud om, at vi må forstå betydningen af dette.
I kan gøre alt det, som I blev sendt herned for at gøre. Husk, at det er en vigtig konkurrence. Det er livets spil. I vil vinde, hvis I overholder reglerne. I vil finde jer selv og Herren, og så vil I dele evangeliet med andre.

Vogt mine får

Af THEO E. McKEAN

Fine og udsøgte retter kan måske nok vække appetitten, men da jeg var dreng, var der ikke noget, som kunne stå mål med et almindeligt stykke varmt, hjemmebagt brød med smør; det var noget, jeg ofte fik, når jeg kom hjem fra skole. Min mor vidste, hvad der var bedst for hendes børn. Hun forstod os; hun elskede os; og hun hjalp os – på den eneste og mest effektive måde.
Som følge deraf har det ikke været vanskeligt for mig at forstå, hvorfor vor Herre henviste til sig selv og evangeliet som „livets brød" (se Joh. 6:32–35). Det eller ikke vanskeligt at indse, at „igennem århundreder... er hans lærdomme forblevet enkle, magtfulde og direkte, for det var de bestemt til at være." (Ældste Boyd K. Packer: *Teach Ye Diligently,* side 19. Deseret Book Co., Salt Lake City, 1975)

At undervise på samme måde, som Frelseren

Som lærere eller vordende lærere i evangeliet er en af vore største udfordinger at udvikle evnen til at undervise enkelt og tydeligt, som Frelseren gjorde det.
Der er intet kompliceret eller vanskeligt i den måde, hvorpå Frelseren griber undervisning an. Ældste Boyd K. Packer har sagt: „Vi kan i tankerne gå tilbage til den tid, da han tjente blandt menneskene. Vi kan omhyggeligt lægge mærke til, hvad han underviste i. Vi kan også holde øje med, hvordan han gjorde det, så vi kan gå og gøre ligeså, når vi får besked på at vogte hans får. (*Teach Ye Diligently,* side 19)
Mange metoder og hjælpemidler kan benyttes i undervisning, men når alt er sagt og gjort, vil grundreglerne som regel bestå af (1) forelæsning, (2) spørgsmål og svar, og (3) tilbageblik." (Samme side 224)
Forelæsning giver læreren mulighed for at forkynde – og eleven mulighed for at høre – evangeliets grundlæggende sandheder. Spørgsmål og svar giver eleven mulighed for yderligere at undersøge, præcisere og forstå disse sandheder. Tilbageblik opmuntrer eleven til at gennemtænke, afprøve og bygge på de sandheder, som han har lært.

Forelæsning

Læreren må ikke betragte forelæsningen blot som en livløs, mundtlig udgydelse. I stedet for bør den være åndeligt indbydende og tilfredsstillende for sjælen.
Frelseren, hvis eksempel som lærer vi altid bør følge, gav kun det sande livets brød. Det var op til den enkelte, hvilken del eller hvor meget af brødet, der blev serveret. Portionerne afhang i høj grad af, hvor parat eleven var til at forstå

sandhed, og hvor villig han var til at adlyde den; men de var altid enkle, tydelige og åndeligt nærende.
Ældste Packer siger endvidere: „Når vi studerer de metoder, som Jesus anvendte i sin undervisning, vil vi lægge mærke til, at der var ét princip, som han benyttede mere end noget andet. Hvis vi også forstår dette princip og benytter det, vil det — måske mere end noget andet, som vi kunne lære om hans undervisningsteknik — gøre os til bedre religionslærere. Pædagoger henviser til det som princippet om apperception (genkendelse).
Apperception, defineres som processen med at forstå noget ved at benytte eksempler fra et menneskes tidligere erfaringer . . .' Det betyder, at hvis vi skal undervise i noget som er vanskeligt, f.eks. ærlighed, ærbødighed eller kærlighed, bør vi begynde med elevernes egne erfaringer og tale om det, som de allerede forstår. Når vi så overfører til, eller sammenligner med det, som vi ønsker, de skal forstå, vil de være i stand til at opfatte meningen." (Samme side 20)
Jesus begyndte ofte sine belæringer med en bemærking som f. eks.:
„Himmeriget er ligesom . . ." Hvorefter han fortsatte med at sammenligne riget med noget som de allerede forstod. For en mere indgående drøftelse af dette princip — se næste artikel: „Anvendelse af princippet om apperception i undervisningen".
Princippet om apperception kan varieres lidt ved benyttelsen af visuelle hjælpemidler. Frelseren benyttede mest dem, der helt naturligt fandtes i omgivelserne. Når Jesus henviste til figentræer, mønter, liljer, o.s.v. var de sikkert indenfor elevens synsvidde.
Ældste Packer giver nogle gode retningslinier i benyttelsen af visuelle hjælpemidler, især de som er lavet af mennesker.
Han siger: „Anvend kun visueller hjælpmidler med måde. De bedste er i virkeligheden de mest enkle, som også er lettest at få fat på. Stort set tror jeg ikke, at ret mange hjælpemidler overgår tavlen: For det første, fordi den er let at benytte, og for det andet, fordi den findes alle vegne — over hele verden kan man få fat på en tavle. Den kan bruges som det sted, hvor eleverne retter blikket, medens lektien præsenteres. Mens man taler, skriver man lige nok på tavlen til at holde deres opmærksomhed fangen og give dem en idé om indholdet, men aldrig så meget, at det afleder deres opmærksomhed fra lektien og bliver mere interessant end det, man selv fortæller. Den mest almindelige fejl, som begås, når man benytter skrevne ord som visuelle hjælpemidler, er nok, at man ikke synkroniserer syn og lyd. Denne fejl er så almindelig, at man kun en gang imellem ser dette princip anvendt korrekt. Hvis man vil skrive nogle ord på tavlen, har skrevet dem på en plakat eller benytter en flonelstavle eller en fremviser, bør eleven se med øjnene medens de hører med ørerne . . . Audio og visuelle hjælpemidler i en klasse kan være en velsignelse eller en forbandelse, afhængig af hvorledes de benyttes. De kan sammenlignes med krydderier og smagsstoffer i maden. De bør benyttes sparsomt for at fremhæve visse punkter og for at gøre lektien interessant." (Samme siderne 223-225)

Anvendelse af princippet om apperception i undervisningen

Af ældste BOYD K. PACKER

Når vi studerer de metoder, som Jesus anvendte i sin undervisning, vil vi lægge mærke til, at der var ét princip, som han benyttede mere end noget andet. Hvis vi også forstår dette princip og benytter det, vil det — måske mere end noget andet, som vi kunne lære om hans undervisningsteknik — gøre os til bedre religionslærere. Pædagoger henviser til det som princippet om apperception (genkendelse).

Forståelse ved hjælp af tidligere erfaringer

Apperception defineres som „processen med at fortså noget ved at benytte eksempler fra et menneskes tidligere erfaringer." Det betyder, at hvis vi skal undervise i noget som er vanskeligt, f.eks. ærlighed, ærbødighed eller kærlighed, bør vi begynde med elevernes egne erfaringer og tale om det, som de allerede forstår. Når vi så sammenligner med det, som vi ønsker, de skal forstå, vil de være i stand til at opfatte meningen.
Jesus beherskede virkelig denne proces. Enhver, der ønsker at se gode resultater i sin undervisning i hjemmet og i kirken, vil finde det berigende at analysere, hvorledes Frelseren benyttede dette princip, og han vil forstå, hvorfor Frelseren benyttede det så ofte . . .

Benyt konkrete ting som hjælp til at undervise i de abstrakte

Hvis vi på en eller anden måde kan forbinde tro med noget, som eleven allerede kender, noget, som er konkret og „til at tage og føle på", så bliver det meget lettere at undervise i dette princip. Så kan vi forme ordene til at beskrive det, og vi kan lave historier om det. Vi kan måle det, og, endnu bedre, vi kan tegne billeder af det. Vi kan vise det frem i farver eller præsentere det som en formålslektie. På denne måde vil vi være i stand til at fange elevernes interesse, fordi de som regel er mere interesseret i det, de ved noget om, end de er i ting, de ikke forstår.
Bogstaverne i alfabetet kan laves til ord, som så bliver symboler på genstande i den konkrete verden omkring os. Vi kan åbne en bog, som er fyldt med symboler, og når vi læser dem, kan vi „se" de ting, som symbolerne repræsenterer. På lignende måde kan hverdagsagtige ting, som vi allerede kender, repræsentere abstrakte, usynlige begre-

ber. Vi kan lære at „læse“ disse symboler og „se“ det, som de repræsenterer, som f. eks. tro, kærlighed og lydighed.
Det var på denne måde, Jesus underviste. Sådan kan vi også lære at undervise. Hvis vi lærer at undervise, som Jesus gjorde, kan vi undervise vore egne børn og vor himmelske Faders andre børn „i alle ting, som tilhører Guds rige og er nyttigt for dem at forstå.“ (L. & P. 88:78)
Der er en praktisk måde, hvorpå tro og alle andre abstrakte begreber kan forvandles til noget konkret, og noget, som kan læres. Der er faktisk en formular, som vi kan anvende. Denne formular vil være en umådelig hjælp for lærere, især religionslærere. Den kan også hjælpe forældre med at belære deres børn om vanskelige principper.
I første omgang virker denne formular måske for enkel til at kunne være til nogen nytte. Men når vi undersøger den og begynder at eksperimentere med den, opdager vi, at den er meget anvendelig.
Jeg vil lige minde jer om, at denne undervisningsmetode kommer fra Det nye Testamente. Jeg vil også minde jer om, at Jesus underviste uoplyste tilhørere i evangeliets usynlige, abstrakte begreber. Når han underviste i tro, kærlighed, broderskab og omvendelse, benyttede han teknikken med at sammenligne de abstrakte, usynlige begreber med velkendte, hverdagsagtige genstande, som hans elever allerede kendte. Dette kaldes for apperception, og formularen ser således ud:

..............................er ligesom..............................

På den første, blanke linie skriver du den idé eller det begreb, som du skal undervise i. Du skriver f.eks. *Tro.*

..............................*Tro* er ligesom..............................

Brug nu din fantasi og tænk på en konkret genstand, som eleverne kender, og som kan sammenlignes med tro. Jo mere hjemligt, mere dagligdags og almindeligt det er, jo bedre bliver din illustration. Du kan evt. benytte følgende: *Tro* er ligesom *Et sædekorn.* Tro er virkelig som et sædekorn – det syntes Alma i hvert fald:
„Nu vil vi sammenligne ordet med et sædekorn. Hvis I giver plads til, at et sædekorn kan sås i jeres hjerter, og det er ægte eller godt, og I ikke kaster det ud ved jeres vantro og derved sætter jer op imod Herrens ånd, da vil det begynde at svulme i brystet, og når I mærker denne svulmen vil I begynde at sige til jer selv: Det må sandelig være en god sæd, eller ordet er godt, thi det begynder at fylde min sjæl, ja, det begynder at oplyse min forstand, ja, det begynder at blive mig behageligt.
Ville det ikke gøre jeres tro større? Jeg siger jo; men alligevel er den ikke blevet til fuldkommen kundskab.“ (Alma 32:28–29)
Læg mærke til, at tro er blevet omdannet til en konkret genstand, som eleverne kender. Nu har I noget, som man kan „tage og føle på“. Tro kan sammenlignes med et sædekorn. Jesus benyttede følgende illustration: „Hvis I har tro som et sennepsfrø, kan I sige til dette bjerg: ‚Flyt dig herfra og derhen,‘ så skal de flytte sig.“ (Matt. 17:20) Ved at anvende bjerget i sammenligningen kommer størrelse ind i billedet og gør lektien mere forståelig og virkningsfuld.

Når I først har sammenlignet tro med noget konkret, kan I danne billeder af det, beskrive det, måle det; I kan fortælle om størrelsen, formen, farven, strukturen; I kan tegne det på tavlen, finde et billede, vise lysbilleder eller benytte flonelstavlen. I kan vise rigtige sædekorn som en formålslektie – f.eks. et sædekorn (frø) til grønsager eller en sten fra en frugt.
Giv eleverne nogle sædekorn, som de selv kan så i en urtepotte. Læreren kan også medbringe to planter, hvoraf den ene har fået tilstrækkelig sol og vand, medens den anden er vissen, for som Alma at demonstrere at tro skal næres.
Når læreren benytter sådanne sammenligninger, kan eleverne snart „se“ hvad tro er, og de begynder at forstå og kende et af evangeliets principper.

Apperception er nøglen til at undervise i evangeliet

Apperception kan benyttes i mange lektier for at undervise i så abstrakte begreber som tro, kærlighed og ærbødighed. Undervisning i disse begreber kan være meget effektiv og få stor betydning, selv for mindre børn. Det er af stor betydning for lærere i hjemmet eller i kirken at kende dette princip. Det er ikke nødvendigt at hakke og stamme og kun undervise halvt i disse dyder, når de kan undervises med gode resultater. At kende dette princip er en meget vigtig nøgle i undervisningen af Jesu Kristi evangelium.
Lad os prøve med en anden illustration. Tag et emne som *omvendelse.*

..............................*omvendelse* er ligesom..............................

Hvad kan man sammenligne *omvendelse* med? Det skal være noget dagligdags og almindeligt, som alle kender. Vi kan f.eks. bruge *sæbe.*

..............................*omvendelse* er ligesom *sæbe*..............................

Følgende kan forklare denne idé:
Omvendelse er livets sæbe. Når det benyttes rigtigt, kan det rense os fra vore overtrædelser; alligevel vedbliver nogle mennesker at være snavsede. Hvorfor? Hvorfor er der så mange mennesker, som ikke benytter omvendelsen, når den øjeblikkelig og bestandig er til rådighed for enhver?
Man kan illustrere omvendelsens misbrug på denne måde: Beskriv et pænt hvidt lommetørklæde, rent og uberørt, som falder ned i mudderet. Hvis det kan vaskes omhyggeligt, bliver det rent igen. Men forestil jer, at man taber det i mudderet igen og vasker det igen; forestil jer, at det sker gang på gang. Lommetørklædet bliver snart gråt og gennemfarvet af snavs, og selv med stærk sæbe bliver det vanskeligt at få rent.
Jeg præsenterede engang denne formular for nogle seminarlærere og bad dem om at lægge hjernen i blød og finde måder, hvorpå de kunne undervise i omvendelse. I løbet af en times diskussion fandt vi frem til et dusin situationer fra livet, som kunne anvendes.

Brug fantasien

Man må være klar over, at ingen sammenligning eller henvisning vil virke tilfredsstillende – selv ikke de, som Herren benyttede – hvis man er for bogstavelig eller for teknisk. Man må bruge sin fantasi.
Jeg mindes en lærer, som hævdede, at omvendelse slet ikke er som sæbe. For den sags skyld er Himmeriget heller ikke som et net, og farisæerne er ikke som hvidkalkede grave. Man har brug for lidt god fantasi. Hvis man ikke prøver på at udvikle det, bliver man en meget kedelig lærer. Hvis man er fast besluttet på at være bogstavelig, vil ingen apperceptiv (genkendelig) henvisning være god nok.
Nu da I har en idé om, hvordan princippet om apperception virker, vil det være en hjælp igen at kigge i skrifterne og se mange illustrationer af denne undervisningsmetode. Jesus benyttede altid velkendte genstande og oplevelser i sin undervisning. Ved at studere disse eksempler vil man opdage, at mange af dem er meget almindelige illustrationer. Ved at give velkendte eksempler, begyndte Jesus på tilhørernes plan og åbnede mulighed for en belærende oplevelse.
Noget, som Jesus havde til fælles med de fleste af dem, han underviste, var grundlæggende livserfaringer. Fra de opløsninger, vi kan hente om hans personlige liv, kan vi slutte, at han af sine samtidige er blevet betragtet som et gennemsnitsmenneske. Hans lærdomme afspejler verden, som den så ud på hans tid.
Han var på bølgelængde med sine tilhørere. Han henviste ofte til den religiøse i instruktion, som var yderst vigtig for ethvert barn på den tid . . .

Almindelige, hverdagsagtige ting

Bjergprædikenen er et godt eksempel på Jesu undervisningsmetode . . .
I hans lignelser kan man finde rige kilder af tydeligt apperceptivt materiale. I disse historier henviser han til oplevelser, som dengang var almindelige for jævne mennesker i Palæstina, eller han henviser til velkendte bestemmelser i Moseloven.
Han taler om høns, kyllinger, fugle, blomster, ræve, træer, tyve, landevejsrøvere, solnedgange, den rige og den fattige, lægen, om at lappe tøj luge ukrudt, feje huset, fodre grise, tærske korn, opbevare i lader, bygge huse, ansætte hjælpere og meget andet. Ingen af disse ting er mystiske eller ukendte, og de er alle taget ud af det virkelige liv, hverdagsagtige oplevelser for dem, han underviste.

„. . . Er vi ligesom . . ."

Han sammenlignede altid den konkrete verden rundt omkring os med den abstrakte verden indeni os. Gentagne gange benyttede hen ordene „er ligesom" eller „er at ligne . . ."

For at gøre lektien tydelig

I må huske på, at Jesus ikke blot talte til mennesker på hans tid om deres oplevelser og omgivelser. Han belærte dem ikke om høns og kyllinger. Han brugte hønsene og kyllingerne for at belære dem om noget andet. Han forbandt disse oplevelser i den synlige verden med den indvendige, usynlige verden. Han overførte og sammenlignede, så lektien blev tydelig . . .
Anvendelsen af de principper han underviste, var det vigtigste. I henvisningen til salt (Matt. 5:13) var han f.eks. ikke interesseret i at minde tilhørerne om dette meget almindelige krydderi – så almindeligt, at det normalt ville være et ret uinteressant emne. Ordet *salt,* som han benyttede det, blev ikke anvendt for at fortælle dem, hvordan de skulle spise, men det var snarere et springbræt til at forbinde hans elevers tidligere oplevelser med større, mere betydningsfulde og omfattende belæringer.
Vi nævnte tidligere, at det er svært at undervise i sådanne begreber som tro, omvendelse og ydmyghed, fordi man ikke kan danne sig et klart billede af dem. De har ingen størrelse, form, struktur eller farve; derfor er det vanskeligt at forestille sig disse begreber. Men ved at anvende Jesu metode vil vi være i stand til at undervise effektivt i dem.
Vi kan finde idéer for sammenligninger og henvisninger alle vegne; vore omgivelser er fyldt med dem, hvis vi blot vil åbne øjnene. Tænk over følgende illustration:

En ny verden

Under den 2. verdenskrig var jeg på officerskole i Thunderbird Field i nærheden af Scottsdale, Arizona. Somme tider tog vi til Phoenix i week-enden, og søndag eftermiddag måtte vi så tilbage til basen. Dengang var Scottsdale, Arizona, en landlig forstad til Phoenix, og den blev ikke betragtet som ret meget mere end et gadekryds.
En søndag havde temmelig mange af os ikke fået kørelejlighed, så vi begyndte den lange spadseretur tilbage til basen. Mens vi travede afsted, kom en gammel bil kørende, og en herre tilbød os kørelejlighed. Der var ikke plads til os allesammen i hans gamle bil, men der var nogle små trin uden for dørene, hvorpå vi kunne stå, og så kørte han langsomt afsted, mens vi muntert sludrede. Der var mange, som beklagede sig over ørkenen, og over hvor tør og død og livløs den var. Til sidst standsede manden bilen og sagde, at der var noget, han gerne ville vise os.
Han fortalte os, at han var lærer i naturvidenskab, og vi tilbragte nogen tid med at vandre omkring i ørkenen. Han viste os planter og dyr og levende ting og åbnede vore øjne for en ny verden. Han udpegede visne og næsten døde planter.
„De venter allesammen på forårsregnen," sagde han. „Tag f.eks. dette," sagde han og pegede på en vissen klump af tørre planter, sæt det i vand, og i løbet af få timer vil det folde sig ud og blive grønt. Hvis I studerer det mere indgående, vil I opdage, at det i virkeligheden er en meget

smuk plante; den bliver ikke bemærket, fordi ingen bøjer sig ned for at se den."
Siden den dag så jeg på ørkenen med nye øjne. Jeg fandt den smuk og umådelig interessant.
Når vi lærer at forstå princippet om apperception, åbner der sig en helt ny verden for vore øjne. Alle vegne finder vi relevante eksempler.

Det var på denne måde, Jesus underviste.
Sådan kan vi også lære at undervise.
Hvis vi lærer at undervise, som Jesus gjorde, kan vi undervise vore egne børn og vor himmelske Faders andre børn „i alle ting, som tilhører Guds rige og er nyttigt for dem at forstå".
(L. & P. 88:78)

Dette undervisningsprincip åbner for en verden af visuelle hjælpemidler. Når vi behersker det, kan øjnene føjes til vore kommunikationsmidler. Ved at benytte eksempler, som vore elever bogstaveligt kan se, vil vi kunne få dem til at „se" usynlige begreber. Et billede er bedre end tusind ord.
Når en lærer begynder at se sig omkring efter noget, som han kan „ligne" sine belæringer med, opdager han en ny verden. Han opdager, at det at realisere et ideal, somme tider betyder at han må idealisere virkeligheden.

Spørgsmål og svar

Frelseren benyttede også spørgsmål og svar som en vigtig undervisningsteknik. Men han forstod at benytte dem på en enestående måde. Han skubbede i almindelighed ansvaret for at lære over på eleven. Det gjorde han ved at forme sine spørgsmål og svar på en sådan måde, at eleven selv blev nødt til at beskæftige sig med emnet. Således fik eleven indsigt og forståelse ved selv at analysere grundlæggende sandhedsprincipper.
Frelseren stillede spørgsmål som f.eks.: „Jeg har kaldet jer til at være jordens salt; men om saltet mister sin kraft, hvormed skal jorden da saltes?" (3. Ne. 12:13) eller „Hvorfor ser du skæven, som er i din broders øje, men bjælken i dit eget øje lægger du ikke mærke til?" (3. Ne. 14:3) Sådanne spørgsmål er typiske eksempler på Frelserens enestående måde til at hjælpe eleven med at gøre evangeliet tydeligt og forståeligt og hjælpe ham til personligt at kunne anvende det.
Frelseren besvarede ofte et spørgsmål ved at stille et andet spørgsmål. Eleven ville så besvare sit eget spørgsmål ved at besvare Frelserens spørgsmål!
„I kan benytte den samme teknik. Når en elev stiller et spørgsmål . . . så lad være med at besvare det uden først at have givet eleverne tid til at diskutere det og måske selv besvare det. Det er så let for en lærer hurtigt at besvare enkle spørgsmål og at udelukke en samtale, som måske kunne have ført til en livlig klassediskussion.
Den fortstandige lærer svarer f. eks. klogt og elskværdigt: ‚Det er et interessant spørgsmål. Hvad mener klassen om det?' ‚Er der nogen i klassen, som kan hjælpe med at løse dette interessante problem?' Det er enkle spørgsmål, som involverer hele klassen og gør deres sind levende og modtagelige for belæringer." (*Teach Ye Diligently,* siderne 55–56)

Tilbageblik

Frelseren undersøgte ofte elevens forståelse ved at bede ham om at tænke tilbage på de sandheder, som lektien havde lært ham. (Se feks. Lukas 10:36–37) Et sådant tilbageblik blev ofte efterfulgt af denne opfordring: „Gå du hen og gør ligeså!" (Luk. 10:37)
Således kan vi begynde at fatte, hvor enkelt, men tydeligt og effektivt Frelseren underviste; hvordan han gav sin Faders får livets brød. Lad os gå hen og gøre ligeså.

Hakon Mielche som prismodtager

Lørdag den 18. juni fik forfatteren, globetrotteren og eventyreren Hakon Mielche overrakt ,,Momonkirkens objektivpris."
Han fik den for sin fordomsfri måde at skildre mormonsamfundet i Utah, og for sin redelige behandling af kirkens historie, i sine artikler og bøger — skildringer, der aldrig skæmmes af sensationstrang og letkøbt afskrivning af tredierangs ,,oplysningsværker" men altid bygger på kendsgerninger og selvoplevelser eller personlige samtaler."
Prisen består som bekendt af et diplom samt en kæmpestor kopi af Maya- 5 Alterstenen fra Tikal i Guatemala. (Stenen er mere end 1 m i diameter) og overraktes af missionspræsident Roger Hansen og pressekonsulent Jørgen W. Schmidt.
Jørgen W. Schmidt motiverede udvælgelsen af Hakon Mielche på følgende måde:
,,I 1938 foretog han en rejse gennem USA med en meget diger bog som resultat: ,,Ovre i Staterne". I den er der et par kapitler om mormonkirken, Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, en beretning, som, sagde Schmidt, han selv ikke kunne have skrevet mere positiv.
I 1976 foretog Mielche påny den samme rejse og skrev om den i Familie Journalen og Jyllands Posten. Og hans beundring og respekt for mormonkirken og dens medlemmer var ikke blevet mindre efter det nye besøg i Salt Lake City i mormonstaten Utah. Det blev nogle vældig gode skildringer."
Hakon Mielche kvitterede bevæget for æren og fortalte om sine oplevelser i Mexico og Guatemala, hvor han bl.a. blev venner med en anden berømt dansker, eventyrer Franz Blom. Hakon Mielche fornægtede ikke sit talent som fortæller, og de mange tilhørere (over 400) jublede over hans beretninder.
Tidligere har programchef Mogens Hansen — Danmarks Radio — samt grosserer Kent Gade Olesen modtaget objektivprisen.
JWS.

Månedens grensavis i Aalborg er en hel lille ,,Stjerne" i sig selv. Fra juni måned har vi tilladt os at aftrykke følgende lille historie:

,,En frelser og en dommer"

I midten af 1800-tallet rejste en ung sagfører med diligence til sit bestemmelsessted nær kolonisationsgrænsen i det vestlige USA.
En ung kvinde og hendes spæde søn var de eneste øvrige passagerer. Under turen ramte et af vognhjulene ved et uheld en stor sten, som ragede frem i den ene side af den snævre vej. Det uventede stød kastede kusken ud af sædet højt over passagererne og sendte hestene af sted i vild galop hen ad det snoede spor.
Sikker på at en ulykke og dermed følgende alvorlige kvæstelser var uundgåelige forsøgte den skræmte kvinde at kaste sit barn ud af vinduet. Den unge mand handlede roligt og velovervejet i denne vanskelige situation og forsikrede hende om, at hendes situation ikke var fortvivlet, og det lykkedes ham derefter med umådelig færdighed at klatre ud igennem vinduet, op på kuskesædet og standse hestene.
Efterhånden som tiden gik blev den unge sagfører en fremtrædende mand indenfor sit felt og blev til sidst udpeget som distriktsdommer. Blandt de mange sigtede, som blev bragt frem foran ham var en 22-årig mand, som var anklaget for mord. Den unge mand blev fundet skyldig.
Da dødsdommen blev udtalt, udbrød den unge mand bittert: ,,Hvordan kan det være, Deres Højhed, at De for tyve år siden frelste mit liv og i dag bestemmer, at jeg skal dø???"
Dommeren lænede sig fremover og stirrede på den unge mand, medens han i sin hukommelse gik mange år tilbage. Så sagde han langsomt:
,,Min dreng, i går var jeg din frelser, i dag er jeg din dommer. Dengang var jeg fri til at være barmhjertig, nu er jeg bundet af loven. Retfærdigheden må ske fyldest."
(Hvordan er vores ,,Stilling" i dag hvis vi blev stillet over for den største dommer — engang vil vi alle blive *dømt*) red.

Hvad betyder det?

Stjernens minileksikon

Vi vil hver måned bringe en kort artikel om nogle af de ord vi bruger i vort kirkesprog. Vi bruger mange ord, som det er naturligt for os at anvende når vi taler sammen, men som vi ikke altid forstår den fulde betydning af.
Vort første ord er: *,,Vidnesbyrd"*
Ordet kommer fra oldnordisk (oldislandsk — ca. 800-1200): *vitnisburdr.*
1. led: *vidne* er afledt af *vide* (oprindelig betydning: vidnesbyrd).
2. led: *byrd* betyder oprindelig: *,,det at bære"* eller egentlig *,,vidneudsagn, der bæres frem"*.
Aflægge vidnesbyrd-sådan som vi bruger det er altså at bære vidneudsagn frem, om det, vi ved er sandt.
Det kan også være udtalelse om en persons evner, flid osv.: han fik et godt vidnesbyrd af sin chef.
J.L.

Stjernen for 50 år siden Årgang 1927

Januarnummeret indeholdt en statistik for 1926 der viste at man havde

haft 30 missionærer, solgt 236 eksemplarer af Mormons Bog, uddelt 157.091 skrifter, haft 10.123 evangeliske samtaler (337 pr. missionær) afholdt 1886 møder, døbt 60 og 14 emigrerede.

Der var i hele Danmark 74 ældster, 35 præster, 42 lærere, 20 diakoner, 1533 medlemmer og 143 børn. (I Norge var medlemstallet 1648)

Stjernen kostede Kr. 6,00 for en hel årgang, men så var den også indbundet.

I USA dræbtes der daglig 84 mennesker ved bilulykker (!) og i Salt Lake City var der 2205 bilulykker, hvorved 19 personer omkom. Endvidere omkom 3 ved kælkning (!) og 1 ved sporvognsulykker. Byen havde dengang 135.000 indbyggere.

Senere missionspræsident Holger P. Petersen var missionær og bl.a. rådgiver til grenspræsidenten i Aarhus. Den 26. juni skrev han følgende brev:

Missionspræsident
Joseph L. Petersen.

Kære Broder!
Ifølge Deres Ønske var vi for nogen Tid siden ude i Byer omkring Aarhus for at afholde nogle Friluftsmøder. I Grenaa, hvor vi straks af den stedlige Politimester fik Tilladelse at afholde Møder, afholdt vi to velbesøgte Møder, men maatte desværre afbryde det andet Møde paa Grund af Regnvejr.
Næste Dag var vi i Thorsager, der var det lidt vanskeligt at faa Tilladelse, fordi Præsten var imod os; men vi fik Tilladelsen. Præsten mødte en halv Time før Mødets Begyndelse og prøvede at beskæmme os, han opførte sig saa upassende, at Tilhørerne vendte sig imod ham. Præsten indrømmede overfor Forsamlingen at Barnedaaben var ikke brugt i Kristi Dage, og at Daab ved Begravelse i Vand var den mest rigtige. Naar Vejret bedres agter vi at afhlode flere Møder ude i Landet.

Deres Medarbejdere i Evangeliet,
Aarhus, den 26. Juni 1927
Holger Petersen, Howard Fjeldsted.

James E. Talmage (bl.a. forfatter til ,,*Trosartiklerne*") præsiderede over de europæiske missioner og besøgte København i august 1927. Han sagde bl. a. ,,Hvad forstår man ved et Vidnesbyrd?" Og hanfortsatte ved at sige, at det er en Overbevisning om, at der eksisterer en Gud, og at Jesus Kristus er Guds Enbaarne Søn, samt at Joseph Smith er en Guds Profet, og at Herren aabenbarede sig til ham. Dr. Talmage bar sit Vidnesbyrd om Sandheden heraf. ,,I, mine Tilhørere," sagde Taleren, ,,har Ret til at kende mit personlige Vidnesbyrd som en Herrens Apostel," og bar derefter et kraftigt Vidnesbyrd om Kirkens oprettelse i Kristi Dage, dens Tilintetgørelse og dens Genoprettelse ved Profeten Joseph Smith i denne Uddeling. ,,Der kan spørges," sagde Taleren, ,,hvorledes jeg har faaet dette Vidnesbyrd og denne Kundskab; mit Svar er, at jeg har faaet det ved at bede, som Apostelen Jacob siger, men jeg kan ikke give dette Vidnesbyrd til andre, enhver maa selv søge at faa et." Præsidenten bad sluttelig, at de, der har annammet Evangeliet, maatte bevare det Vidnesbyrd, Herren har givet dem, og bad Gud velsigne dem alle til Trofasthed.

Templet i Arizona blev indviet d. 23. oktober 1927.

,,Betaler ondt med Godt"

Blev du haanet,
blev du saaret
af en anden i din Færd,
blev du miskendt
og foragtet,
— blev der tvivlet om dit Værd —
husk, at kroget Træ skal rettes
for at blive stærkt og rankt,
og at Sværdet ret skal hærdes
for at blive skarpt og blankt.
Tag det hele
som en Skole,
der skal styrke blot dit Mod,
der skal lære
dig at blive
mere brugbar, mere god.
— Der kan altid drages Lære
af de ondes slette Færd,
saa man selv faar Lyst at stræbe
mod at blive mere værd.

Blev du saaret, gav det Smerte?
tab ej Modet, rank dig blot;
aldrig nære
onde Tanker,
bære Nag for stort og smaat.
Den, der hævner, han er lille,
derfor skal han ynkes blot,
— stor er den, der tier stille,
og betaler ondt med godt.

Jørgi Johansen.

(Bragt i *Stjernen,* 1. Aug. 1927.)

I 1927 bragtes også følgende ,,*hjertesuk*"

Til kirkens medlemmer

Skandinaviens Stjerne har nu i 76 Aar været Kirkens Organ i de nordeuropæiske Lande. Mange ypperlige Lærdomme og opmuntrende Artikler har igennem Aarene funden Vej til dens Spalter, som er bleven læst med største Interesse af mange af Kirkens Medlemmer og andre, som er interesseret i Kirkens Lærdomsprincipper. Vi haaber, at den fremdeles maa udfylde sin Plads som kirkeligt Organ for de Danske og Norske Missioner og blive paaskønnet af Medlemmerne til en saadan Grad, at man kan tælle enhver Familie og ethvert voksent Medlem som Bladets Abonnent.
Vi beklager meget, at Skandinaviens Stjerne ikke nyder den Støtte fra Kirkens Medlemmer, som kunde ønskes. Da det er forbunden med en ikke saa lille Udgift at publicere Bladet, og vort Abonnentantal er ikke saa stort at det Beløb, som kommer ind, tilnærmelsesvis kan betale Omkostningerne, der er forbunden med Udgivelsen, haaber vi inden Aarets Udgang af faa vor Anonnementsliste betydelig udvidet.

Til Kirkens Medlemmer ønsker vi at sige: ,,Lad ikke vor Henstilling være forgæves, men lad Løsenet være: ,,hvert Medlem sit Blad." Selv om I har Lejlighed til at læse det hos andre, saa abonner selv og opbevar Bladet for senere at drage Nytte af dets Indhold, eller giv det til Eders Venner, som derved kan faa Kundskab om Evangeliet. Fem og tyve Øre hveranden Uge kan vel alle ofre paa Bladet. For at naa vort Maal tillader vi os at henstille til Menighedernes Lærere og Kvindeforeningernes besøgende Søstre overalt i Danmark og Norge at bruge al deres Indflydelse for Bladets Ubredelse, ikke alene blandt Kirkens Medlemmer, men ogsaa blandt vore Venner, som derved kan blive bekendt med Evangeliets Lærdomme.

Ak ja, der er intet nyt under solen, som dengang for 50 år siden, sådan også idag. Man forstår godt at profeterne til alle tider synes at sige det samme.
J.L.

Primary

Dorthea Christiansen Murdock blev opretholdt som 2. rådgiver i primarys generalbestyrelse under et møde ved generalkonferencen den 2. april.

Hun arbejder sammen med præsidentinde Naomi M. Shumway og 1. rådgiver Colleen B. Lemmon. Den nye rådgiver blev kaldet for at udfylde en ledig stilling, der opstod, da Sara B. Poulsen, som har arbejdet som 1. rådgiver, blev kaldet til at virke som tempelværtinde for Sao Poulo templet i Brasilien.

Hun er den yngste datter af ældste ElRay L. Christiansen og Lewella Rees Christiansen. Ældste ElRay L. Christiansen virkede som assistent til Det tolv indtil han døde i december 1975.

Søster Murdock blev kaldet til at arbejde i en komité med at skrive programmet for hjælpeforeningens børnepasning. ,,Min familie og mit hjem er det vigtigste i mit liv. Jeg elsker at være hjemme. Min hobby er at gøre hjemmet til et dejligt sted at være", siger hun.

Primary

Mildred T. Pettit, komponist til den populære sang: ,,Jeg er Gud kære barn," døde den 9. april, 1977, i et hospital i Los Angeles, Californien efter at have adskillige hjerteslag. Hun blev 81 år gammel.
Som tidligere medlem af primarys generalbestyrelse gav kirken hende til opgave at komponere musikken til adskillige primarysange.

Mormons bog trykt på indonesisk

Et af de første eksemplarer af Mormons Bog, trykt på Bahasa indonesisk, det officielle indonesiske sprog, blev i sidste uge overrakt præsident Ezra Taft Benson, De tolvs Råd. Bogen blev overrakt præsident Benson, fordi han den 15. november, 1969 bemyndigede Translation Services til at påbegynde oversættelsen og udgivelsen af Mormons Bog på det indonesiske sprog.
Dette er den anden oversættelse af Mormons Bog, som i den senere tid er udkommet i den del af verden. Sidst på efteråret i 1976 udkom bogen på thaisk for medlemmer og missionærer i Thailand så arbejdet kan gå fremad blandt de 43 millioner thailændere. Der blev trykt 3.000 eksemplarer på thaisk. Den indonesiske udgave blev trykt i 5.000 eksemplarer i Jakarta, Indonesiens hovedstad.
Der er ca. 1.300 medlemmer i Indonesien, og det omfatter de 134, som blev døbt sidste år. Der er et distrikt og 8 organiserede grene, med præsident Hendrik Gout som præsident for Indonesien Jakarta missionen.
I øjeblikket er der 50 missionærer i Indonesien, som skal bringe evangeliet ud til landets 135 millioner indbyggere. ,,Vi er meget glade for, at vi nu har Mormons Bog på det officielle indonesiske sprog. Den er oversat til det officielle sprog, fordi skolerne over hele Indonesien underviser i dette sprog, til trods for at der tales mange andre dialekter," sagde ældste Jacob de Jager fra De halvfjerds' første kvorum, som er område-tilsynsførende for denne del af verden.
Bror Budi Darmawan, som er sprogkoordinator for kirken i Bandung, Indonesien, har arbejdet på projektet i forskellige aspekter med hjælp fra amerikanske ældster, der har gennemlæst arbejdet.

Stavskonferencen i København den 7. og 8. maj 1977.

Konferencens hovedtaler var ældste Franklin D. Richards, senior præsident for De halvfjerds' øverste Råd, og han gav de hellige i staven en masse gode råd om missionering.
Ved lørdagens møde hvor stavspræsidentskabet, højrådet, biskopsråd, det melkisedekske præstedømmes ledere, 70'ere, stavsmissionærer og de i staven arbejdende fuldtidsmissionærer var til stede sagde ældste Richards bl.a.:
,,Jeg vil fortælle jer, hvordan I får flere mennesker ind i kirken.
1. *Tænk i retning af dåb.*
I Lære & Pager 29:7 står der: ,I er blevet kaldet til at bringe mine udvalgtes indsamling i stand, thi mine udvalgte hører min røst og forhærder ikke deres hjerter.' Hvem er de udvalgte? Dem, der hører min røst. Vi er kaldede til at bringe de udvalgte til Gud. Der er 10.000. ja 100.000 udvalgte i Europa, og et er vores opgave at finde de udvalgte. Men vi skal ikke *bare døbe* mennesker, vi skal døbe omvendte, se L&P 20:37. Må jeg i forbindelse med forberedelse af missionærer sige, at du kan ikke bare undervise i evangeliet; kun i harmoni med Heliganden kan du undervise og du må forblive i denne harmoni og det gælder for os alle.
Er du lykkelig gift? Hvis ikke, kan du ikke være en god leder. Hvis I vil læse Joseph Smiths historie hver uge vil I blive et redskab i Guds hånd til at føre nye medlemmer ind i kirken, thi det er halvdelen af vores historie, Josephs historie satte det hele i gang!

2. *Altså læs Joseph Smiths historie ugentlig.*
Det er nødvendigt at have, eller udvikle tro for at komme videre. Når I gør jeres del vil Herren sætte jer i stand til at gøre resten; ved at udvikle tro udvikler vi vejen til succes.
Der er i denne verden modsætninger i alle ting, der er positive og negative ting. Lys og mørke, sundhed og sygdom. Tro på Kristus er positivt og frygt er negativt. Hvad er det, der afholder os fra at missionere? Det er frygten for at støde nogen, frygten for at blive misforstået. Da tro er noget positivt og da vor forstand ønsker succes må vi udvikle mere tro, for tro er begyndelsen til succes.
Vi må imidlertid også studere mere, det er nødvendigt for utilstrækkelig studeren er vor største svaghed i alt lederskab.
Det er stavspræsidentens opgave at få alle ledere: præsidenter, biskopper og højråd til at læse i skriften hver dag. Og når de gør det så vil I se fremgang i arbejdet!! Alt dette er forberedelse til missionering. Vi må finde og arbejde med mennesker, og det at arbejde må understreges for gør vi ikke det, vil vi miste dem.
Hvorfor har vi her i staven 289 vordende ældster? Det er jer medlemmer, der skal etablere et fællesskab med de nye, ikke missionærerne for de rejser jo hjem. Men nye medlemmer er især gode missionærer, gør dem derfor til stavsmissionærer.
Men vi må i det hele taget, som præsident Kimball siger, øge vores indsats, vi må være mere effektive. Vi har nu over 25.000 fuldtidsmissionærer i hele verden. De bruger 80-90% af deres tid til at finde undersøgere, således at kun 10-20% af tiden bruges til belæring. Det må ændres, f.eks. til halvdelen af tiden til at finde og halvdelen til at undervise. Virker M/M-programmet her?
Der er tre måder at være missionær på:
a) *efterleve evangeliet*
b) *stil de gyldne spørgsmål*
c) *inviter venner og andre til kirken*

3. *Vi må udvikle mere åndelighed.*
Det at elske sin næste som sig selv er med til at udvikle mere åndelighed, men også studium og udvikling af mere tro hjælper til.
Få folk til at bede til Gud for at få at vide, at Joseph Smith er en Guds profet og ikke bare om evangeliet er sandt.
(Henvendt til fuldtidsmissionærerne) Stiller I det spørgsmål der findes sidst i 1. lektien i jeres undervisningsbog? („Kender De nogen som De kunne tænke Dem at dele disse oplevelser med" — Kunne De tænke Dem at invitere dem hjem til Dem ved vort næste besøg?) Ingen missionærer reagerede på spørgsmålet og ældste Richards fortsatte: Ved at stille dette spørgsmål vil I kunne fordoble antallet af undersøgere inden 30 dage. Men man stiller det måske ikke for ikke at forskrække undersøgeren.
Stil de gyldne spørgsmål flere gange om dagen: Hvad ved du om mormonkirken, kender du noget til den? Vil du gerne vide mere?
Vi begynder at sigte de udvalgte fra de ikke-udvalgte og vi begynder ved at spørge — de udvalgte vil være positive. Hvis 400 ville gøre det bare 2 gange om ugen vil vi have spurgt 3.500 i løbet af en måned og 1000 af dem vil sandsynligvis sige ja til at høre mere."
Med endnu nogle tanker om missionering sluttede ældste Richards denne lørdag eftermiddag.
Søndag var det Mors Dag og søster Richards benyttede lejligheden til at tale lidt om kvindens rolle og nævnte at mødrene i kirken har et stort ansvar i at opdrage børnene i overensstemmelse med evangeliets principper og i at støtte deres ægtefælle. Mødrene i vores kirke har pligt til at være et eksempel for hele verden og dette ansvar ville måske være alt for stort hvis ikke man havde hjælpeforeningen som støtte i arbejdet. Det, Herren ønsker kvinderne skal gøre vil han åbenbare gennem hjælpeforeningen.

I Lære og Pagter hedder det at det er vor opgave at lære vore børn at bede og vandre retskaffent. Det kan vi ikke bare overlade til verden, vi må sørge for at vore børn forstår, hvad det vil sige at vandre på Herrens veje. Det er ligeledes kvindens opgave at sørge for at samfundet blivet et godt sted til at opdrage børn i.
Ældste Richards sluttede talerækken med at gentage og forstærke de gode råd han havde givet præstedømmets ledere om lørdagen.
JL

Indtryk fra regionalmødet 4. juni 1977

Mange ugers forberedelse kulminerede den lørdag da regionalrepræsentanten bød os velkommen til regionalmødet 1977. Her var samlet ledere fra hele Danmark, fra både stav og mission. Fx kom der en hel busfuld fra det nordjyske sent fredag aften så det var bare med at finde sin logivært i en fart og komme hjem at sove, for sådanne regionalmøder begynder tidligt og slutter sent (for der er meget at lære). Lige fra om morgenen var der travlhed i stavsbygningen på Maglegårds alle, alle klasseværelser var i brug. Ja nogle blev kørt ind på Priorvej for at holde møder der. Udvalgte brødre og søstre, både fra stav og mission havde i forvejen fået tildelt forskellige opgaver. Bl.a. at undervise de andre. Alt materialet var i vinterens løb blevet sendt fra Salt Lake City til alle oversættelsescentre og der havde man oversat det omfangsrige materiale. Her i Europa var materialet blevet trykt i Frankfurt og via Distributions Centret videresendt til dem der af regionalrepræsentanten var valgt til at være lærere og diskusionsledere.
Selve mødet blev indledt med en tale af president Spencer W. Kimball, indtalt på bånd og ledaget af lysbilleder. Præsidenten sagde bl.a. at vi er samlet til regionalmødet for at dele de gaver vi er blevet velsignet med og for at nyde godt af de gaver andre har.
Der blev sandelig givet gaver under hele mødeforløbet og alle drog beriget fra Maglegårds alle og den kommende sæson skal vise hvor stort udbytte man har haft ved at være med. At det første udbytte viste sig straks næste morgen med et kraftigt maveonde for mange, er en hel anden historie. Det vil forhåbentlig blive den åndelige side af mødet der vil leve længst.
JL

„Han er sådan en mild og venlig mand.
Det er et privilegium
at være sammen med ham."
„Hele wardet bliver velsignet ved hans
tilstedeværelse."
„Hun er et ‚100%'s' medlem.
Hvis hun er hjemme i Salt Lake,
kommer hun altid til møderne. Hun er
også en hengiven besøgslærerinde,
som har ægde kærlighed og omsorg for
de søstre, som hun er kaldet
til at tjene."
„Jeg er imponeret over, at han, som er
profet for tre milliarder mennesker
og anerkendt som en sådan af
3½ million, altid har tid til at besøge
de syge."
„Han beder altid for alle kirkens
medlemmer."
(Se artiklen
„Nabolaget bliver beriget af profeten")